

DIVATVILÁG

Szépirodalmi és divatlap

a magyar hölgyek számára.

<p>Megjelenik havonként kétszer: 8-kán és 23-kán. Minden számhoz melléklet.</p>	<p>Szerkesztőség: József-külváros, ösz-utca, 4-dik sz. Kiadó-hivatal: Egyetem-utca 4-dik szám alatt.</p>	<p>Előfizetési ár: egész évre 8 ft., félévre 4 ft., negyedévre 2 ft. A Regélővel együtt: egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.</p>
--	--	---

NŐK KÖRE.

Általános divattudósítás.

A fehér musselin-ruhák fölötté kedveltek most a meleg napokban. Többnyire könnyű, színes, — rózsaszín, kék, sárga, lila — selyem alsó-ruhák fölött viselik. A legegyszerűbb díszítés a következő: széles szegés, s fölötté az ugynevezett atlaszöltéssel kivitt fehér himzés. Igen rövid, testhez álló casaque fehér musselinből, szintén széles szegéssel s fölötté fehér himzéssel egészíti ki ezen öltönyt. A drágább fehér ruhák dudorokkal s közbe alkalmazott csipke — vagy himzésbetéttel vannak díszítve, gyakran még csipkevolanttal is ellátva.

Különös szép fehér öltönyt láttunk a napokban főrangú delnőink egyikén: kék selyem alsó-szoknya, széles, egyoldalú redőbe szedett volanttal; a fehér musselin szoknya gazdagon himezve kék buzavirággal, és csipke-fodorral környezve. A kék selyemderék fölé kicsi, szorosán testhez álló fehér casaque volt öltve és csipkével fodrozva, melynek hegyesre szabott lebbentyűi szintén buzavirággal himezvék és csipkével fodrozvák. Pompás széles fehér tafota szalagöv (echarp) beszövétt buzavirággal környezé a derekat, végei hátul a fehér szoknya alljaig értek. Az ékes fehér lószőr Kendeffy-kalap buzavirág-csokorral, kék selyem napernyő fehér himzéssel egészíté ki ezen valóban finom izléssel összeállított elegáns öltözéket.

A nyári ruhákhoz majdnem általán széles öveket viselnek, vagy a ruha kelméjéből,

ruhával vagy grelot-rojttal díszítve, — de még inkább szép széles selyemszalagból beszövétt virág-csokrokkal vagy füzérekkel, vagy több színben, melyek a legfinomabb aquarelle-festéshez hasonlók. Ezen szalagövek fehérek vagy feketék, leginkább hanyagul szétszórt mezei virággal, melyek jelenleg a divat kedvencei.

Tiszta fehér vagy fekete szalagövek szaladiszítással szintén igen elegánsak.

K. Beniczky Irma.

A szabásminták magyarázata.

Fürdő-öltöny nők számára:

a) nadrág:

1. lábszár,
2. az övnek fele.

A lábszár a külső oldalával a kelme hajtására tétetik s így duplán szabatik ki. Azután ö-szevarratnak a belső varrások B-től az egyes lábszárakon, és ezek együtt A—B és B—C-ig varratnak össze. D-től lefelé bevágatnak a hasadékok, melyeket vagy keskenyen beszegni, vagy befoglalni lehet. Az öv szabásánál, mely szintén dupla kelméből van, tekintetbe kell venni a jelzett oldalnyílást, mely gombbal és gombházzal elláttatik; a nadrág felső részén apró ránczra van szedve, és az öv szokás szerint varratik rá.

b) Blouse:

3. blouse a fürdőöltönyhez.
A blouse elüli és hátsó részei egészen hasonló, s e szerint a közép-vonattal tétetik az összehajtott kelmének hajtására s úgy szabatik ki, hogy más varrás ne legyen rajta, mint a kikerülhetlen C—D, a mint jelölve van. A vállvarráshe-

lyett mind a két rész mintegy két-ujjnyira megbéleltetik, gombokkal és gomblyukkal láttatik el. Ujj nem szükséges. Ilyen fürdő-öltöny sokkal czélszerűbb minden másnemünél; ha épen valaki úgy akarja, elláthatja ujjal is, csak hogy annak is nyitva kell maradnia a vállon s gombbal legyen ellátva.

c) *Főkötő:*

4. fürdőfőkötő.

A szabás egyszerűsége, a jelzett vonallal, hová a huzó jön, fölössé teszi a további magyarázatot; csak azt kell megjegyeznünk, hogy azon vonal, mely a fő tetején van, egyenes legyen.

Testhez álló blouse:

5. előrész,
6. oldalrész,
7. hátrész,
8. ujj.

Miután az egyes részek ki vannak szabva — a hátrész pedig egybe legyen, varrás nélkül, — könnyen összeállítható a jelző betűk szerint. Az előrészekben gombok és gomblyukak vannak, a nyak-kivágás passpoilírozott. A díszítés vagy gyöngyből, vagy tetszés szerint másból is lehet.

Sétaöltöny 2—3 éves fiuknak:

9. előrész,
10. hátrész,
11. gallér előrésze,
12. gallér hátrésze,
13. ujj,
14. válldísz,
15. ujjdísz,
16. az övnek fele,
17. a szoknya előrésze,
18. a szoknya oldalrésze,
19. a szoknya hátrésze.

Valamennyi részét kétszer kell a kelméből kivágni, a derék és öv shirtinggel, és az ujjak könnyebb kelmével béleltetnek meg.

Az egyes részek összeállítását látni az illető betűkből. Másszinü kelmével szegélyeztetnek a fogak úgy mint az ujjak és a nyak is. A fogakat hasonlószinü gombok díszítik. Az öv elüli nyílása tetszés szerint kapcsolásra vagy gombolásra alkalmazható. A szoknya előrésze hasonlóan van fogakkal díszítve mint a gallér és váll. A szoknya felső részének szélessége redők által igazítottatik az öv bősége szerint; e vége a keresztteket a pontokra kell tenni, a mint az ábrán jelölve van.

A szoknya szélét zsinórral kell befoglalni.

Fü-tornaöltöny.

a) *Nadrág:*

23. lábszár,
24. gomblyukszegély,
25. az övnek fele.

A szabás első ábrája akként van ábrázolva, a mint azt készítésénél, hogy lábat képezzen, össze kell hajtani. Ha mind a két láb ki van szabva, akkor mindegyik külön varratik össze B—D. és

E—F, és aztán együvé A—B. és B—C-ig. A gomblyuk-tartót duplán kell szabni és a pontokkal jelölt helyre a bal lábon felvarrni, míg a jobbon a megfelelő hely béléssel van ellátva, hova a gombok jönnek. A zsebeknek nyílást kell hagyni, F-től lefelé. Az öv szintén duplán van szabva, melynek két része közé a nadrág betéttetik, G-nél pedig lyukakkal láttatik el, hogy kötszalag segítségével az A—G-ig beszegendő nyílást az öv bősége szerint lehessen igazítani.

A nadrág alul mintegy két-ujjnyi széles szegélyt kap.

b) *Blouse:*

26. előrész,
27. hátrész,
28. ujj,
29. az ujjnak kötrésze,
30. vállrész,
31. felálló gallér.

Ha valamennyi rész kétszer kiszabott, akkor az előrészek — a mint jelölve van, — szegélyvel láttatnak el; gombok és gomblyukak is varratnak.

Hogyan kell az oldalrészeket a hátrésszel egyesíteni, azt mutatják az illető betűk; a váll beránczoltatik, s a duplán kivágott vállrészt rátűztetik. Az ujjat alul-felül be kell ránczolni, alul kötrésszel, vagy kézelővel láttatik el; a nyak bőséget a fellálló gallér szerint kell igazítani. A blouse alsó része huzóval van ellátva.

Leány-tornaöltöny:

32. nadrágrész,
33. az övnek előrésze,
34. az övnek hátrésze,

E nadrág azáltal különbözik más nadrágtól, hogy ez C—B. és E-ig összevarratik és zárva van, oldalt pedig D-től a keresztig nyitva marad. Ha a kelme elég széles, akkor egy darabba szabhatnak ki a lábszárak, ha pedig nem elég széles, akkor oldalvarrással; az első esetben az oldalnyílás bevágatik. Az öv, a mint jelölve van, szintén oldalt nyílik, s gombbal van ellátva. A nadrág alul tetszés szerint díszítetik, s huzóval láttatik el.

Peplum-blouse:

35. blouse.
36. válldísz az ujjra.

Az elül-hátul egyenlő blouse-részt úgy teszszük a kelmére, hogy a középvonal a kelme hajtására jöjjon, s így szabatik ki.

A váll bélelve legyen, mert oda jönnek a gombok és gomblyukak. A blouse oldalt összevarratik C—D. Az ujjnak szabása ugyanaz, mely a fiublousehoz való, 28—29 sz. alatt, — csak hogy válldísz jön hozzá, mely úgy mint a blouse, színes sujtással van díszítve.

Füző-váll:

37. előrész,
38. első mell-ék,
39. második mell-ék,
40. előli oldalrész,

- 41. hát-oldalrész,
- 42. első csipő-ék,
- 43. hátrész,
- 44. második csipő-ék.

Miután valamennyi rész duplán kiszabott finom drettből (hozzá számítva a széles behajtást), legcélszerűbb, ha az egyes ékek a megfelelő betűk szerint hozzáférezeltetnek, a tulajdonképeni derék-részek az ékekre rá tűzettek, úgy hogy alul ujjnyi széles szegés legyen. Minden éknek alsó hegye vörös languette-öltéssel dolgoztatik át, mint a halhéjak végei; ezeket a hát- és előrészek oldalvarrásaiba kell behuzni, a mint az illető helyeken vonalokkal van megjelölve. Valamennyi részt rézsut kell szabni, a halhéjaknak, a fűzőlyukaknak erős czérna-szalagot kell alá tenni. Az alsó és felső széle piros szalaggal van szegélyezve, melyhez felül tetszés szerint még himzett fodor tétetik hozzá diszítésül.

Gallér:

- 45. előrész,
- 46. hátrész.

E szabás mintául szolgál a kivágott ruhákhoz való különfélelep diszített galléroknak.

A viszhang.

Rusz Károlytól.

Ha valamely kis tónak magas sziklák vagy erdőtől övezett partján a sima vizek mellett hangos szót ejtünk ki, örvendve tapasztaljuk, hogy kiáltásunk kétszer-háromszor is tisztán ismétlődik, azt a erdő vagy sziklafalak „visszavervén,” — a mint a mindennapi életben mondani szokták. Még szebb, midőn a lövés mennydörögve sokszorozódik, s mintegy gördülve hallszik tovahaladni a víz fölött. A hangnak ez ismétlődését *viszhang*-nak nevezzük, s ezt már gyermekkorunkból ismerjük, midőn az erdőben kiáltozva örvendünk az ingerkedő koboldok szavának.

Hogy azonban a viszhangot ne csak felületesen ismerjük, kísértük meg annak lényegét megmagyarázni. Mielőtt azonban ezt tehetnők, szükség előbb a *hang*-gal s ennek lényegével közelebről megismerkednünk.

Ha bárminemű test érintése, megrázkodása erősebb vagy gyöngébb neszt idéz elő, ezt a léghullámok mindenféle egyenlően tova viszik, s a mint e léghullámok fülhártyánkat érintik, meghalljuk e neszt, s hangnak mondjuk. Ezt könnyen érthetővé tehetjük, ha a víz sima felületébe kavicsot dobunk; valamint a hullámgyűrűk, egy központból indulva ki, mindig tovább terjednek, mindig

nagyobbak, de egyszersmind mindig gyengébbek lesznek: épen úgy a hang is a léghullámok segélyével minden tért betölt, mindenhová elhat, míg ellenállásra nem talál.

Továbbá, a mint a léghullámok gyorsabb vagy lassabb haladásuak, a szerint különböztetjük meg a hangok különféleségét; és pedig az előbbieket magasabb, az utóbbiak mélyebb hangokat idéznek elő. Kiszámították, hogy a legmélyebb hang egy másodperc alatt körülbelül 16, a legmagasabb pedig 36.000 rezgést tesz, s e végtelen rövid idő alatt 1080 lábnyi tért fut be. Hol a hang nagyobb távolságban sem talál ellenállásra, ott — hasonlóan a vizgyűrűzethez — mindinkább gyengül, míg végre egészen elenyézik.

Ellenben ha a hang szilárd vagy sűrű testbe ütközik, három eset állhat be; ugyanis a hang vagy csak *erősbül*, mit például valamely boltív alatt tapasztalhatunk, hol a hang sokkal erősebben hallatszik mint a szabadban, — vagy *utóhangzás*, — avagy végre *viszhang* áll elő.

Az utóhangzást nagy termekben, templomokban stb. észlelhetjük; az tulajdonképen nem más, mint rövidke viszhang, mely a hangot visszaverő falak kis távolsága miatt gyorsan, minden egyes szótag után következik, s ezért önállóan nem mondhatni. E szerint jelentéktelen, a hanggal összeeső viszhang. Az utóhangzásnak azon rossz oldala van, hogy nagyobb termekben a beszédet igen megnehezíti, minthogy az utóhangzás miatt a szavak érthetlenné válnak. A templomban stb. e bajon azáltal igyekeznek segíteni, hogy a falakra szobrokat s más ékítményeket helyeznek, melyek a hanghullámokat megtörik, elhajlítják, szétronjtják. Szükség esetében jó a falakat szőnyegekkel, s más *puha* anyagokkal befödni, melyek csekély ruganyosságuknál fogva kevésbé verik vissza a hangot.

Maga a viszhang onnan ered, ha egy erős hangot valamely szilárd test hangosan s érthetőn oly távolságból ad vissza, hogy az a hang végződésével ne essék össze. A léghullámok ugyanis — épen mint a vízhullámok — a ruganyos tárgyaktól visszavettettek s most ellentétes irányban haladnak addig, míg ismét valamely más tárgyba ütköznek, vagy elgyöngülve elhalnak.

Tisztán érthető viszhang előállhatásához a visszaverő falnak legalább 60 lábnyi távolságban kell állnia. Az emberi fül ugyanis

nem képes több, csak kilencz szótagot egy másodperc alatt tisztán megérteni, a nélkül, hogy azok összefolynának. Olvasónőim bizonyára csodálkoznak, hogy lehetséges, miszerint ily parányi idő alatt már kilencz szótagot meg lehessen egymásután különböztetni, — pedig ez tiszta valóság. A bölcs gondviselés minden szerveinket a legezélszerűebben alkotá, — azok azonban még sem tökéletesek, mert különben már nem lennénk emberek.

Ha tehát az első és egy második hang közt rövidebb idő mulik el mint egy másodperc kilenczedrésze: akkor fülünkben e két hang egygyé foly össze. Következésképp a hang és ennek visszhangja közt egy másodperc kilenczedrésznél hosszabb időnek kell elmúlnia. Tudjuk, hogy a hang, miszerint 60 lábnyira haladhasson, tizenhatszad-, oda és vissza tehát kilenczed-másodpercnyi időt kíván, ezért ily távolságban a hangot a visszhangtól már meg tudjuk különböztetni.

A szerint tehát, a mint a fal vagy más visszaverő tárgy kétszer vagy háromszor 60 lábnyi távolban van a hang kiindulási pontjától, a visszhang is ugyanannyi szótagot lesz képes visszaadni, — 120 lábnyi távolban például két, 180 lábnyi távolban három szótagot stb.; megjegyzendő azonban, hogy ilyenkor a hangnak is erősebbnek kell lennie.

Másképp áll azonban a dolog a többszörös visszhangnál. Itt egy átellenben fekvő fal a hangot még egyszer visszavervén, kettős visszhang támad, mely ugyan szótagot kétszer mondja el. Van oly többszörös visszhang is, mely egy szótagot negyvenszer is utánmond, míg végre mindinkább gyengülve, egészen elhal. Az ilyenek legtöbbször csak egy szótagot adnak vissza. A többszörös és egyszersmind többtagu visszhang igen ritka.

A tárgyak, melyek a hang visszaverésére s visszhang képezésére alkalmasak, igen sokfélék. Sziklák, hegyek, házak és falak a leggyakoribbak és a legjobbak, — továbbá az erdők fái, nagy hajók vitorlái s maguk a tenger hullámai.

Az ugynevezett *hangboltozatok*, melyek a visszhangot egy pontra összesítik, a visszhangnak egészen különös nemét képezik. Ezek ugyanis körönd-(ellipse) alakú termek, s minthogy minden körönd két gyuponttal bír, azért a hang, mely e gyupontok egyikéről kimondatik, a körönd falai által oly módon veretik vissza, hogy az a másik gyu-

ponton öszpontosul s ott tisztán érthető, míg ellenben minden más, köztük levő ponton azt nem lehet hallani. Ilyen hangboltozat vala az ó-korban a híres „*Dionysius füle*.” A syrakuzai kőbányákat ugyanis e zsarnok börtönökül alkalmazta, s minthogy ezek köröndöt képeztek, a foglyokat csak egy helyre kelle hozni, mely a körönd egyik gyupontját tevé, s a másik gyupontról könnyen meg lehetete lesni beszédjeiket. Így tön Dionysius, s míg a szegények a messze üregekben azt hitték, hogy senki sem leselkedik utánok, — ő minden szavukat meghallhatá.

A visszhanggal rokonságban van a *hang-és a beszédcső*, melyek a hang visszaveretésén alapulnak. — A hangcső körülbelül ujjnyi vastag, leginkább ércből készült cső, melynek czélja a hangot összetartani s lehetőleg tovább terjeszteni, például a hajókon, nagy gyárakban stb., hogy a felső helyiségről az alsóbbakba könnyen lehessen leszólni. A hangcső által felfogott hangok sokszorosan visszaveretnek és öszpontosítottatnak, míg a cső végén megerősödvé hatolnak ki.

A hangcsőnek különös nemére bukkanunk némelykor a gót stül templomok portálejainak rovátkaiban, melyek az ajtó csucsáig föl-, s onnan a másik oldalon ismét lefutnak. Ha e mélyedések egyikébe halk szavakat sugunk, azokat a másik részen tisztán meg lehet érteni.

Olvasónőimnek bizonyára már sokszor volt alkalmuk valamely ezermester bűvészeti mutatványait szemlélhetni. Láthattak ilyenkor egy kis alakot, törököt vagy szerecsent, fából, mely a közönséghez érthető szavakat intézett, s a bámuló nézők nem tudták e csodadolgot megfejteni, — pedig az igen egyszerű és természetes valami. A szék lábán és a fa-alak testén hangcső vonul keresztül, melynek egyik nyílását az alak szája képezi, míg a másik nyílásba a szomszéd szobában egész kényelemmel mondja a szavakat a bűvész társa.

A *beszélőcső* többnyire hat láb hosszú, kupidomu cső, mely a falai által visszavert szavakat tetemesen megerősödvé bocsátja ki a tágabb nyíláson. Ez által lehetséges, hogy a hajókon, a legnagyobb viharban is, mindenki meghallhatja a kapitány parancs-szavait.

Hogy szép olvasónőimnek a természetben e fejezetéből gyakorlati hasznuk is legyen, a következőkre figyelmeztetem: a visszhang szótagai után könnyen meg lehet tudni va-

lamegy tárgynak távolságát, s ezáltal biztos tekintetet vethetni a szabad természetbe. Továbbá meg tudják önök magyarázni a viszhang lényegét s képesek megfejteni az ezer mesterek „bűvös emberének“ titkát, — végre önök is valamely elrejtett hangcső segítségével többféle meglepetést szerezhetnek vendégeiknek.

Végül idejegyzek néhány nevezetes viszhangot. A Halberstadt melletti derenbergi rom azelőtt 27-tagu viszhangot adott; fájdalom, e viszhang egy fal beomlása után elenyészett. A woodstocki park (Anglia) viszhangja 16 szótagot ismétel. E két viszhang *egyszeri, de többtagu.*

(Hazánkban a tihanyi viszhang országszerte ismeretes.) Szerk.

A többszörös viszhangok egyik legnevezetesebbike a lorelyfelseni, Oberweselnél a Rajna mellett. Ez egy egytagu szavat 17-szer ad vissza. Még érdekesebb a kasseli királytér kilencszeres viszhangja. E tér kör-alakban van építve, s a központon fehér kövezet jelöli a helyet, honnan egy szó a köröskörül álló házaktól kilencszer veretik vissza. A legerősebb viszhangok egyike a Harz-hegységben van az ugynevezett Rosztrappen. Egy pisztolylövés itt hosszas mennydörgésként hallatszik, míg végre a kemény hang szelidülve, halk moraj gyanánt vész el a távoli hegyfalak közt.

Említésreméltó a Milano melletti Simonnella várpalota viszhangja, melynek két, hosszú, párhuzamosan nyuló oldalszárnya a főépület ablakából kimondott egytagu szavat negyvenszer veri vissza.

Igen ritkán találunk többszörös és egyszerismind többtagu viszhangra. Az ilyenek közül legismertebb az adersbachi (Csehország), hol számos és nagy sziklacsoportozat emelkedik. Itt — az ugynevezett „viszhangkövön“ — egy hétagu mondat háromszor ismételtetik.

A hangboltozatok közt leghiresebbek a londoni sz.-Pál-, a római sz.-Péter-templom kupolái s a glocesteri templom karzatai. E roppant épületek köröndjeinek gyupontjai több mint száz lábnyira esnek egymástól, s mégis az egyik gyuponton a leghalkabb neszt, magát az óraketyegést is meg lehet hallani a másiktól.

Az életben van még egy másféle viszhang is, melyet itt csak mellékesen említek; ez az eszelős szája, mely a többi emberek szavait

utánmondja. Azonban míg ez minket szánozkodásra indít, vagy néha boszankodtat is, — úgy másrésztől valamennyi viszhang közt a legkedvesebbnek tünik föl előttünk a kis gyermek csacsogása, a ki anyjának szavait utánmondogatni igyekszik.

Meggy-likőr.

Jó érett spanyol-meggyet — sötétpirosat — le kell szedni a száráról s egy közönséges üvegbe rakni, melynek elég bő a szája, hogy a meggy be-meg kiferjen rajta. Mikor tele van, igazi jó, ha lehet, minél régiebb törköly-pálinkát kell rátölteni; két itezés üvegre számítunk hat lat finom porcukrot, ezt beletéve, jól bedugaszoljuk és a napra tesszük, gyakran felrázzuk, és 14 nap mulva készen van a jóízű és finom illatú, rubinpiros likőr.

Vörös Eszter.

Kertészet.

E hóban a kertben nem fordulnak elő valami különös munkák; gyomlálás, kapálás, öntözés a földolog.

Az érett magvakat le kell szedni, megtisztítani, jól megszáritani és ritka vászonzacskóban felfüggesztve eltenni.

A cukorborsó- és babnak első vetéséből kell magnak hagyni, mert ezek a legtekélyesebbek. Most még vethetünk retket, fehér- és tarló-répát, salátát stb.

Ha igazi sáfrányt akarunk tenyészteni, annak hagymáit most kell elültetni; ez porhanyós, kövér, száraz földet kíván, mely jól miveltetett. A hagymákat 5 hüvelyknyi távolságban, 2 hüvelyknyi mélységben kell a földbe lerakni soronként. Négy évig maradhat egy helyen; az ötödikben, júniusban ki kell szedni a hagymákat s nagyságuk szerint kiválogatni; miután kissé megszáradtak, újra el kell ültetni. A sáfrány őszzel virit, s akkor kell virágát összegyűjteni és megszáritani.

Téli káposztának való magot is most lehet vetni, s szeptember elején átplántálni; erre bármely fejeskáposztamagot lehet használni, de mégis jobb, ha téli káposztából nevelt magot kaphatunk.

A gyümölcsös kertben most nincs más teendő, mint az érő gyümölcsöt leszedni, a lehullottat összeszedni s a sertéseknek adni. A meleg hónapokban nem szabad a fákat metszeni. A faiskolában gyomlálni és kapálni, a fiatal vadonczokat, úgy mint az ojt-

ványokat megtisztítani a fölös sarjaktól, s a nagyobbak mellé karókat kell verni és hozzájuk kötni, hogy egyenest nőjenek.

A hó végével már lehet szemre ojtani.

Hát szép kegyenczeink a virágos kertben? . . .

Azoknak nagyobb része most teljes virágában áll, akkor több vízre van szükségök, s ha azt akarjuk, hogy szép, tökéletes viráguk legyen, ne hagyjuk soha szomjazni; a cserepekben tartott virágokra is e tekintetben nagy figyelmet kell fordítanunk; a föld ne legyen soha sem *vizes*, sem *száraz*, hanem nedves. A kaktusz-féléknek minél több napot adjunk s kevés vizet. E hóban különösen szenvednek a virágok amaz undok megnevezhetlen, bizonyos apró zöld rovaroktól, melyek iszonyú szaporodnak s az egész plántát ellepik; ezeknek eltávolítására nagyon jó az erős dohányfüst, melyet melegen kell a növényre fújni, ettől azonnal odalesznek.

Mária.

Havi teendők.

A szorgos háziasszonynak most hozzá kell látni a gyümölcs befőzéséhez és aszalásához; a cseresznye, meggy, árpával érő és szagos muskotály-körtvély, nyári alma, szilva, kajszi baraczk, mind érett vagy megérik.

A mit gőzbe-főttnek akarunk használni, az mind válogatott, szép, tökéletes, s ne egészen érett legyen. A befőtt gyümölcsöket vagy bizonyos fokig vízzel felforralt finom cukorral rakjuk el, vagy finomra tört szitált porcukorral hintjük be.

Mivel a gyümölcsökhöz különbözőleg főzött cukrok kellene, itt előadjuk előbb a cukor különböző fokait: végy egy font cukorhoz nem egész meszely vizet, a cukrot felvagdálva tedd a fényesresikált sárgaréz üstbe, vagy uj, kifőzött, megsikált lábasba s a vizet öntsd rá. Tíz font cukorra számítva, verd fel egy féltójás fehérét habnak egy czésze vízzel: ha a cukor felolvad, keverd fel a habzó-kanállal, és öntsd bele a tojásfehérével kevert vizet. Ha a cukor forni kezd, habozd le, mindaddig, míg hab merül fel; ha többé habot nem vet, akkor a cukor tisztázott. Ezen eljárás különben csak akkor szükséges, ha közönséges olcsó cukrot veszünk; a finomított cukor igen csekély habot vet; amabból sokkal többet veszítünk

a lehabzás által, mint a mennyit olcsóságánál nyertünk.

A cukor első foka: syrup-sűrűség, s ezt a cukor akkor éri el, ha a kanalat bele mártva és kivéve, arról a cukor széles cseppekben omlik alá. Az ily főzött cukrot jól befedett edényben hónapokig el lehet tartani.

A második foka: az apró gyöngyözés; ezt akkor éri el, ha a kanálról nyúlósan, de mégis vékonyan egy kis cseppel végén omlik le, s a kis csepp leesik, és a cukor visszahúzódik a kanálra.

A harmadik foka: a nagyobb gyöngyözés; ekkor a csepp a cukorszál végén megmarad, s nem esik le.

A negyedik foka: az apró hólyagzás; ha ekkor a cukorba mártott habzó kanálba erősen belefújsz, arról apró habgyöngyök röppennek el.

Az ötödik foka: a nagyobb gyöngyözés; ezt akkor érte el, ha a bemártott habzó kanálba fújsz s arról borsónyi nagyságu gyöngyök röppennek el, melyek rögtön nem pattannak szét.

A hatodik foka: a törés; ezt akkor éri el, ha egy hideg vízbe mártott faszálacskát a cukorba mártva, ezt a cukorral együtt, mely rajta marad, ismét hideg vízbe mártjuk és szánkba véve nem ragad a fogakra, de letörik.

A hetedik foka végre: a caramel-fok; — ekkor már megbarnul és pörkölt szagot terjeszt; ekkor már nem használható a befőzésre.

A kajszi-baracznak, körtének, szilvának, birsalmának, reine claude (ringlott) szilvának, cseresznyének és spanyol meggynek első-foku cukrot kell venni.

Földi epernek, ribizkének, csipkerózsa-bogyónak, dinnyének második-foku cukrot vegyünk gőzbe-főttnek.

A cukorba főtt gyümölcsnek a szerint, a mennyire több vagy kevesebb levét ereszt, 3—4—5 foku cukrot kell vennünk.

A gőzbe-főtteknél földolog az, hogy jól legyenek bekötve; akkor nem romlik el a gyümölcs oly könnyen.

E hóban fölötte kell rá ügyelni, hogy a baromfinak mindig elegendő vize legyen, mert különben nagyon szenved a szomjuság miatt és elsinlik. Most már lehet libákat zsirnak is tömni. Némely jófaju pulyka vagy lud e hó végével újra kezd tojni és költ; az ilyen másod-költésü libát, pulykát

sarja-pulykának — libának nevezik. Ezekből télen finom pecsenye lesz, ha jól tartjuk.

A sertéseknek időnkint egy evőkanálnyi hamuzsirt kell ételök közé keverni; ez jó óvszer a torokgyík ellen.

A tehenek előtt mindig ott legyen a kőso, hadd nyaljanak kedvökre; arra is legyen gondunk, hogy a kutyák is friss vizet kapjanak, mert a nagy hőségben könnyen megdühödnek a szomjuság miatt. *Vörös Eszter.*

OLVASÓ-ASZTAL.

Szépészeti levelek egy hölgyhöz.

Oeser Keresztélytől.

I.

Bevezetés.

Ohajtása szerint előadandom önnek leveleimben a szépészet (aesthetika) főtárgyait, röviden, de világosan, úgy hogy érthető legyen hölgyek számára is, kiknek nincs annyi idejük, hogy komoly, mély tudományos tanulmányokkal foglalkozhassanak. Igaza van önnek, ha azt mondja, hogy nagy része annak, a mit e tárgyról irtak, nem egyéb, mint üres szavak, haszontalan hajszállhasogatás és holt betű, s így történik, hogy néha valamely kitűnő tankönyvet elégedetlenül tesznek félre, mert nem értik száraz iskolai irálya miatt. De azért tagadhatlan a hatalmas befolyás, melyet tudományos irányu művek az emberi jólétre gyakorolnak. Mert ha az áll is, hogy a közönséges észszel könnyebben boldogulhatni az életben mint a tudománnyal, s hogy egyedül ezzel ép oly kevéssé érhetünk czélt az érzékiség feletti tárgyak birodalmában, mint amazzal magában véve: azért mégis be kell vallanunk, s a történelem is bizonyítja, hogy a tudomány már sokszor nem csak egyeseknek, de egész nemzeteknek világosságot adott, midőn a közönséges emberi ész sötét tévutakra tért vala. Épen így igazítá utba ismét az a közönséges józan ész az igaz utról eltérő fellengző tudományt is; ebből következik tehát, hogy mind a kettő szükséges az ember mivelődésére és felvilágosítására, sőt, hogy mind a kettő egymást testvériesen támogatja.

A tudomány azonban többnyire oly nyelvet használ, melyet csak az avatott érthet meg, s oly módot, mely a nem-tudós ember szabad gondolkodását inkább gátolja, mint sem hogy előmozdítaná. Ezért nagy hálával tartozik a közönség azon íróknak, kik a tudományos buvárkodás eredményeit népszerű, mindenki számára felfogható és megérthető

modorban adják elő, mert ők nyitják meg az utat, melyen a tudomány a buvárkodó tudós szűk tanulószobájából a gyakorlati életbe átmegy.

Fölötte kívánatos ez ama tárgyakra nézve, a melyekben felvilágosulás minden embernek üdvös és hasznos. Ily tárgy mindenestre az *aesthetika* is, nevezük bár izléstannak, szépészetnek vagy művészeti tudománynak.

Ezen tárgyat eddig a tudósok majdnem egészen magukévá, kizárólagos sajátjokká tették, tudománnyá változtatták, a mi tulajdonkép az egész emberiség ügye, sőt az életnek szükséglete.

Az idő bebizonyítja, hogy a tudomány e tekintetben nagyon keveset tett, ellenben gyakorlati szellemmel és kiváló erővel felruházott egyének a tárgyat és a módot illően felfogták, könnyűséggel adták elő a jó izlés és szépség fogalmait s oly iskolát állítottak fel a művészet és az élet számára, hol a nem-tudósok egész kényelemmel hallgatók és tanulók lehetnek, Raphael, Mozart, Canova, Palladio, Shakespeare nem találtak kielégítő *aesthetikát*, ők saját utjokon indultak, és a művészet úgy mint a tudomány — saját művökké lett. A híres tudósok, Boutervek, Eberhard, Weisze stb. tankönyveiből csupán, senki sem ismerte fel a szépet. Mily különbözőleg írnak ezekről, szabály és tudományos alak nélkül, de élénk felfogással és benső igazsággal, Lessing, Winkelman, Jean Paul, Schiller, Goethe!

Ezen férfiak is azonban mindig szellemi tökélyök körében időznek s meglehetősen magasra kellett már jutnunk, hogy őket elérjük. Ámbár ők szerényen csak kísérleteknek, előiskolának nevezik, mégis készen legyünk rá, hogy oly imolába lépünk, melynek titkain a közönséges ész nem igen hatolhat keresztül.

Ezen előiskolákhoz akarok hát önnek utat nyitni, vagyis még egy előiskolát épí-

teni, melybe nők is könnyen bejuthatnak, kiknek nem hivatásuk, hogy a tudósok nyelvét és gondolkodás-módját magukévá tegyék. Ez gerjeszsen önben kedvet és szeretetet minden iránt, a mi szép, igaz és jó; ez nyujt tápot a szellemnek és szívnek, és a legnemesebb gyönyört, mely ifjúságát szépíteni és egész életét felderíteni, fenköltté fogja tenni. Ez után nem fogja amaz üres regényeket olvasni, melyek csupán az idő megölésére irvák; nem ohajtand aljas bohózatokat és izetlen színjátékokat látni, s biztosítva leendő ép úgy az aljasság — mint a tulfeszültség ellen.

II.

A lélek erejéről.

Hanem ígéretem daczára, előadásom könnyen felfoghatóságát illetőleg, mégsem menthetem fel önt elméjének némi megerősítésétől. Hanem ezért nem kellend majd semmi újat tanulnia, csak fel kell ébresztenie oly eszméket, melyek szellemében léteznek, — de szunnyadnak. Az emberi szellemnek tudnillik úgy kell növekednie, mint a plántának. Alakjának kiterjedése és bővítése nem jön kívülről, de minden részei belülről fejlődnek, gyökerétől kezdve a gyümölcséig, s mindennek csirája már rég bensejében rejlik, mielőtt a szervezeti élet megkezdődött. Így önnek is önmagából kell azon ismereteket meritnie, melyek önt oly magasztos tanokra, a milyen a szépnek tudománya, előkészítendik. Ne ijedjen meg tehát azért; könnyebben fog ez önnek esni, mintsem gondolná, különösen mivel hogy elmékedéseinek tárgya saját lényé, lelke. Igen, csak erről lehet itt szó; annak hüvelye, a test, mulandó tünemény, imola, melyben az örök szellem lakik. Mi csak a mulhatlannal, az örökkévalóval foglalkozunk, a szellemmel, melyet maga az Isten lehele belénk, s mely bármennyi különféle erőt nyilvánít, mégis, mint minden, a mi isteni, csak egy egészet képez. De, mint mondám, a szellem ereje különféle s mi nem foghatjuk fel az egész lelket mulandó eszünkkel, ha fel nem osztjuk gondolatokra, egyes tehetségeire. Így tehát könnyen célta ér, tudván, hogy az ember szelleme szintugy tud *gondolni*, mint *akarni* és *érezni*.

Ezen három főerő egy közös egységből ered, tudnillik az *érzetből*. Általános értelemben *érezni* annyit tesz, mint külső be-

nyomások által ingereltetni, és ez értelemben a növény is bír érzettel. A napraforgó követi a nap futását, a mimosa a leggyöngédebb érintésre összehajtja szirmait. De a plánta meg nem különböztetheti magát a nyert benyomástól, nem állithat bensőt a külső ellenébe, mert nála a lélek hiányzik.

Az állat megkülönböztetheti magát a külvilág tárgyaitól, s így azonnal észreveszi saját állapotának megváltozását, úgy mint azon dolgokat, melyek ezen állapotot előidéznek. A plánta érzi a világosság ingerét, de nem bír érzetének tudatával; érzi a hideget vagy meleget, de nincs irántai érzelme. Az állat érzi a hőséget vagy a hideget, miután ezen hatalmak által ingereltetik, szintugy mint a plánta a világosság ingerét elfogadja; hanem ezen érzet egyszersmind saját állapotának észrevételévé válik, átmegy az érzésbe.

E szerint hát azon ingerek, melyek a lélek életerejét fokozzák, jóltevéleg hatnak rá, a kellemnek, a jóllétnek érzetét idézik elő; azon ingerek, melyek az életerőt gátolják, a rosszullét, a kellemetlenség érzetét idézik elő. Ha ez utóbbi állapot beáll, akkor a lélek oly ingerek után törekszik, melyek neki jól esnek, s mindennel ellenkezik, mi kellemetlenül hat reá. Az érzés átmegy a vágyba és az utálatba. Az akarat az érzetből fejlődik. De a felismerés is az érzetből ered, mert ha külső dolgok nem hatnának a lélekre, nem ingerelnék őt, nem képezhetne fogalmakat, s így nem támadna gondolat. A felismerés épen azon dolgok észrevételén kezdődik, melyek a lelket ingerlik (afficialják) vagy érzetet idéznek elő benne, és ezen kezdetet „szemléletnek“ nevezik.

De itt ne vigyen minket tévutra a szó, mintha csak szemeinkkel lehetne *szemlélni*.

Szemléletet nyerünk érzékeink mind-egyike által; a hallás által szemléljük a hangok világát, a tapintás által a keménynek és lágynak szemléletét nyerjük. A szó: *szemlélni*, nagyon jelző, mert különösen a látás által ismerhetjük meg világosan a külvilág tárgyait; a szemlélet szóban ki van fejezve egyuttal a szemlélt tárgyra irányult tevékenység. Tárgy nélkül nem létezik szemlélet.

Mi azonban saját lelkünk állapotát is a szemlélet tárgyává tehetjük, például: a fájdalom, midőn ezen érzelmet ugyszólván előnkbe állítjuk, hogy szemlélhessük.

Az állatnak is van szemlélete, — de ezek érthetlenné maradnak előtte, mert az

nem képes az egyes szemléleteket egy közös fogalomra összeállítani, vagy felfogni. A ló szintugy látja az alma- vagy topolyfát, jegenyét, hanem megállapodik az egyes tárgyak szemléleténél, s nem képes a különbözőket egy csomóba, a közös fogalomba: „fa“ — összefoglalni.

A gyermek már az első almafában is látja a fát, most lát egy topolyfát, s azt mondja: „ez is fa!“ Mert ő már megkülönböztette a fához tartozó lényeges részeket az esetleges ismertető jelektől, s ha jegenyét mutatunk neki, abban is felismeri a „fát.“

Az állati elme számára, mely nem tudja elválasztani valamely tárgy lényeges ismertető jeleit a nem lényegesektől, s így hát nem is egyesítheti a különböző képeket egy egészszé, — a külvilág tarka mindenfeléből álló kép; s valamint az állat „felismerése“ a tárgyak érzéki jelenlétéhez van kötve, úgy akarata és érzelme sem terjed a kellemnek, jóllétnek ohajtására és érzetéig, — nem lépi át az érzékiség korlátait.

Másként van az emberi lélek, a mely a szellem szabadságához emelkedhetik. Magasra emelkedettnek érzi magát *öntudatában* az érzéki világ fölé, rokon az örök isteni szellemmel. Ő nem vonulhat el a külvilág-érzéki benyomásaitól, de ő uralg az érzetek fölött a gondolat hatalma által. Ő is a jóllét után törekszik, de őt nem elégíti ki az állati jóllét; ő a jog és az igazság után vágyik, az érzéki vágy erkölcsi akarattá lesz. Azon öröm, melyet valami igazság szerencsés fölfödözése, — az elégtelenség, melyet egy jótett után érezünk, oly üdvözítő, oly magasztos élv, mely nagyon, nagyon magasán áll minden csupán érzéki, anyagi élvek fölött. Az ember, ki mint szellemi lény érez, érzeteit erkölcsi érzelmekké és cselekvényekké fejleszti ki, szintugy, a mint azokat gondolkodva szemléletekké és fogalmakká emeli. S így megfordítva is, minthogy a szellemi lélek egyszersmind mint érzéki lény érez, fel-disziti a szellemit az érzékek bájaival, látja és élvezi az érzékek fölöttit, az érzéki megtest-sülésben. A szellemi gondolat egybekél a testi érzettel, sigyszületik meg a *szépnek érzelme*, és a *szép* által nemesítetik az ember érzékisége.

Az ily nemesített érzetet, mely az érzé-
kiesből támad, a görögök aesthesis-nek ne-
vezték. Ebből lett aztán aesthetika, és így
nagyon helyesen lehet azon tudományt, mely
e nevet viseli: érzettannak nevezni, — csak-

hogyan nem szabad az „érzet“ szót csupán az
érzéki érzetre vonatkozóknak tekintenünk.

Midőn minden csendes . . .

Midőn minden csendes,
Midőn minden alszik,
Midőn senki nem les
S a sohaj nem hallszik —
S a mi nappal szunnyadt,
Az mind, mind fölébred
S nem féltve titkunkat,
Szárnyra kel a lélek:
Merész képzetemmel
Én is messze szállok,
S mely még nem vezett el,
Örzök minden álmot,
Örzök minden képet,
Mit egykor imádtam
S miért folyton égek
Titkolt, örök lángban!
Titkolt, örök lángban,
De mit senki nem sejt,
Oh, mert rosz világ van,
Gyülöli a sebhelyt,
Gyülöli s a helyett,
Hogy reá irt rakna,
Rajta nagyot nevet
S elfajulni hagyja;
Ez a láng szerelmem,
Szerelmemnek átka,
Mely itt jár szünetlen
Hosszu gyászruhába';
Itt látom őt mindig,
Könyörögve, esdve;
Panasza megindit,
Reám hull könyecseppje . . .
És e köny úgy éget!
Napszurásnál jobban;
Átkozza az éltet,
Szive fájva dobban . . .
Azután eltűnik
S rám borul az álom,
— Ép mint a ki bünit
Meggyóna immáron. —
És ez így tart folyvást:
Midőn minden csendes,
Midőn nem látok mást,
S engem senki nem les:
Megjelen e bus kép
S buját elzokogja . . .
Néha el-elfutnék,

De ott van nyomomba!
S azt beszéli folyton,
Azt beszéli mindig:
Mért adád oly olcsón
Szived szent szerelmét?
Aztán újra eltiün,
S rám borul az álom,
S hol nem véték a bün,
Ott nyugtom találok. —

Iza.

A zsidóhölgy szerelme.

— Beszély. —

H. B. Szilárdától.

Szép Mirjam elmélázva nézett maga elé, s gyönyörű fejének hókarja szolgált támoszlopul. Az ajtó nyikorgása zavarát meg szobája csendjét. Felrezzent álmodozásából, s ősz atyját látta maga előtt, kinek különben is szigorú vonásain szokatlan komorság volt látható.

Hallgatva nézett egy ideig leánya — arczába, mintha olvasni akart volna belőle.

— Mirjam, — kezdé végre, — egy szavam van hozzád. Tudod, megvetett zsidó vagyok, kit minden keresztény büntetlenül bántalmazhat, s még csókolnom kell azon lábat, mely megrugdosott. A földön egyedül téged szeretlek; te vagy agg napjaim vigasza, gyermekem. Hamut akarsz-e szórni ősz fejemre?

Megütközve ragadá meg atyja kezét Mirjam, s bűnös öntudattal tekintve reá, elfogult hangon kérdé:

— Miként éted ezt, atyám?

— Hallgass meg, — folytatá a zsidó, — s áldva legyen Jehova, ha méltónak találak ami népünkhöz. Tudod, legszebb reményem volt, téged az ifju Manasseval egyesíteni; de te hideg szavakkal utasítád vissza kezét, bár ő egész lelkéből, forrón szeret téged.

Szólj, miért tevéd ezt, miért szomorítál meg engem, és őt is? Szived talán máshoz vonz?

Mirjam nem felelt. Atyja vizsga tekintetét el akarván kerülni, — földre szegzé szemeit.

— Tudod-e, — folytatá Benajah remegő hangon, — tudod-e, mi hír kering felőled? mivel merészelnék bántalmazni? Azt mondják, hogy a szép Mirjam, Benajah, s a boldogult Esther leánya ablakából minden éjjel, — ha! mit, te elsápadsz? remegsz? Szólj, hazudtold meg e hirt, mondd, hogy rágalom, hadd tépjem ki nyelvét annak, ki becsületet sérti.

Holthalványan, remegve állott a szép gyermek atyja előtt. Így még nem látta atyját soha, ki ép oly nagyon szerette őt, miként gyűlölte a keresztényeket.

— Beszélj; — rivalt reá, — parancsolom; oszlasd el kételyeimet, mik lelkemet körülhálózák, mondd, hogy ártatlan vagy, s méltó: Manasse nevévé lenni.

Mirjam kétségbeesetten kulcsolá kezét össze, s mintegy önkivületben forgatá körül tekintetét, mintha menekvést keresne. Végre atyja lábaihoz omolt, fuldokló hangon rebegve:

— Istenem, én már nő vagyok.

— Nő? — ismétlé atyja ámultan, s görcsösen ragadva meg Mirjam kezét. — S ki neje? Nevezd meg őt. Nevezd bár fajunk leghitványabbját, megbocsájtok gyermekemnek, s fiamnak fogadom őt; de ne mondd, hogy férjed keresztény! Mirjam, ne akard, hogy megátkozzalak!

— Atyám, atyám, — nyögé Mirjam, térdeit átölelve, — légy irgalommal irántam, ne üzz el magadtól; ne ölj meg átkoddal! ajkamra még nem jött hazugság, s most sem tagadom meg azt, kiért szívem ver. Én de Bracy Regináld neje vagyok?

— Szerencsétlen, megcsalatott gyermek! — kiáltá dühös fájdalomában Benajah. — Te de Bracy neje? Ma esketé őt össze a keresztény lelkész Falconbridge Alicevel.

— Atyám, rossz emberek elámitának — mond Mirjam neheztelőleg. — De Bracy férjem Isten előtt, szent esküje által, s előbb tudnék Jehova hatalmában kétkedni, mint az ő szerelmében. De Bracy csaló? oh nem; gondolod, hogy kétkedve benne — élni tudnék.

— Szegény elámitott gyermekem, ne áltasd magad hiu reményekkel. Nem volt-e az utca telve kíváncsi szemlélőkkel, midőn a nászmenet az egyházba vonult? A büszke keresztény teljes díszben haladt virágzó arája mellett s az egyházban ismétlé azon esküt, melylyel téged elámitott. Inkább látnálak halva, mint ily gyalázattal tetézve. Közelében voltam, annyira közelében, hogy törőmmel elérhettem volna, oh, ha sejtettem volna, hogy házam becsületét meggyilkolta, vérrel mostam volna le e szennyet.

— Csak tévedés lehet az egész, atyám, ne vedd el hitemet, ezen egyetlen vizsgomat. Borzasztó volna, ha valót beszélsz. — S zokogva ölelé át atyja nyakát, kinek haragja fájdalomba ment át. Magához ölelé szerencsétlen gyermekét, s könnyei hullottak sötét szemeiből.

Megható jelenet volt ez.

— Szegény elárult, elveszett gyermekem. Az utolsó reménysugártól is meg kell fosztanom téged. Nézz ide, nézd ez átkos arczképet. A csalfa keresztény küldé hozzám, hogy gyémántba foglaljam, — mert ifju nejeének akarja ajándékozni. Nézd, de Bracy vonásai-e ezek?

— Igen, azok — susogá Mirjam elhaló hangon, megtört tekintetét a képre függesztve.

— Mirjam, meg léssz boszulva. — Ha nem is szolgáltatnak részünkre igazságot, pénzünkkel sokat kieszközölhetünk. Megboszullak, gyermekem, ha egész vagyonomba kerülné is.

S Benajah hirtelen elhagyá a szobát.

Mirjam ablakából halvány lámpafény világolt.

Sápadtan, s könytől vörösült szemekkel ült a szép zsidóhölgy, de Bracy arczképet szemlélve. Izgatottan figyelt minden neszre, mi az éj csönd-

jét zavará. Most lódobogás hallatszék fel az utcáról, mely közelebb és közelebb jött, mignem az ablak alatt megállott. Mirjam hirtelen elrejté a képet, az ablak megnyílt, s de Bracy előtte állt.

A forrón szeretett karjait tárta feléje.

De Mirjam visszautasítá az ölelést, a lámpát kezébe vevé, s egyik kezét vállára fektetve, arczát megvilágítá, és sokáig áthatóan nézett reá.

— Mi lelt, egyetlenem? — kérdé orosz-lányszivü Rikhárd kegyenceze. — Miért nézsz reám ily áthatóan?

— Hogy lelkedbe láthassak, de Bracy.

— Nincs-e az előtted feltárva, kedves Mirjam? s olvashattál-e egyebet, mint irántadi forró szerelmet? — szólt a lovag, s hizelgőleg át akará ölelni.

— Ne érints, — szólt a zsidóhölgy összerenzenve. — Ne érints de Bracy, míg az alávaló csalástól, melylyel vádolva vagy, nem igazolod magad. Mondd, hogy hívják nődet: Benajah Mirjam, vagy Falconbridge Alice?

De Bracy elvörösült, s összerázkodék. Ő tökéletes udvaronc volt, de ezen kérdés mégis zavarba ejté; s bármi gyakorlott volt is nyelve a hazugságban, most az egyszer csak akadozva tudott válaszolni:

— Mirjam, kedvesem, mit beszélsz, te örjöngsz?

— Örjöngök? adná az ég, hogy úgy volna. De mondd, tegnap Falconbridge örökös-nőjével egybekelél? Nemde e képet neki szántad? Szólj igazat, hadd ismerjem meg szerencsétlenségem egész nagyságát saját vallomásodból.

— Mirjam, — kezdé de Bracy erőltetett nyugalommal. — Légy nyugodt, s hallgass meg. Tudod, miként én egészen a király kegyeitől függök, hogy Rikhárd legcsekélyebb ohajtása törvény alattvalóinak. Az ő határozott parancsára kelle kezemet lady Alicenek nyujtani. Ha parancsának ellene szegülök, ugy kegyét veszttem, sőt haragja összezuz. Tudva, Mirjam mennyire szeret, tudom azt is, hogy bukásomat nem kívánja. Én a reám erőszakolt arát nem szeretem, hadd legyen a kéz övé, a sziv egyedül tied marad, Mirjam, s mi ezen-tul is oly boldogok leszünk, egymásért élünk, mint eddig.

— De Bracy Regináld ur, — szakítá őt félbe a zsidónő. Ha más nevezett volna árulónak téged, nem te magad, nem hittem volna. Köszönöm az őszinte vallomást, az első ez, melyet ajkadról hallék. Az ég tanum, mennyire szerettelek, mennyi bizalommal valék irántad. De nem, nem irántad; mert azon Regináld, kit én szerettem, nemes jellemü, széplelkü férfiú volt, őszinte, és becsületes. Te egy másik vagy, telve csalfasággal, ki nem irtózik a hamis eskütől, s ki gyalázatos képmutatásához még gunyt és sértést is kapcsol. Hagyj el engem, el innen! Ne vélj egy gyöngye hölgyön győzelmeskedni; ne véld, hogy előtted térdelni és hajamat tépni fogom. A szerelem, mely egész valómat eltölté, saját lehelletedtől enyészett el; hűtlen képed szivemből ki lön szá-

kitva, miként most ez arczképet keblemről leté- pem s lábbal tiprom.

Egy perczig lesujtva állott a büszke lovag, de csak rövid perczig; azután ismét visszanyerte nyugalmát.

— Miként parancsolod, asszonyom — mondá — te kívánod távozásomat, s én távozom. De ne hamarkodd el parancsodat; mert lehet, szivesen visszahívnál, midőn már késő lesz.

Mirjam halvány homlokára nyomá mindkét kezét, s szót sem felelt. De Bracy előtte állott, mintha marasztaló parancsot várna. Ekkor a lépcsőről férfiléptek hangoztak

— Oh ég, — szólt Mirjam. — ez atyám. Nem szabad neki téged itt lelteni. Regináld, ha valaha szerettél, oh siess, távozz. Eltűnt boldogságomra kérlek, mindenre, mi előtted kedves, menekülj.

Mig így beszélt, az ajtó megnyílt, s Benajah, kezében lámpával belépett.

— Nem lehet e keresztény gaz ellen igazság- kiszolgáltatást nyerni, — mond maga után az ajtót bezárva. Én balga, ki azt hívém, hogy a zsidó panaszát figyelembe veszik! saját maga eszközöl- jön elégtételt, ha teheti.

A lámpát az asztalra tevé, s fellobbanó világa de Bracy öltözékére vetette fényét.

— Ah — ordítá Benajah, s tigrisként rohant előre. — Mit látok? de Bracy Regináld? meghall- gatá az ég imámat. Szivesen látott vendég vagy házamban, lovag.

Mit, azt hiszed, mert megvetett Izrael fia va- gyok, mint gyáva tolvaj lopózhatol lakomba, hogy legdrágább kincsemet elrabold?

Azt hiszed, büszke norman, lábbal tiporhatsz, mint utált férget, mely legfeljebb meggömbül a tiprás alatt? Csalódot ez egyszer, most kigyóra léptél, mely halálosan marni fog. Benajah nem türi a lábtiprást, még ha a nemesség disze volna is, ki tiporja. Meglásd, miként a zsidó apa is ép ugy érzi gyermeke szegényét, mint a legbüsz- kőbb keresztény, de épen ugy meg is tudja azt bosszulni!

Mirjam de Bracy elé veté magát.

— Megállj! — szólt, — a nagy Istenre kérlek..

— Vissza, eltévedt gyermek! — rivalt reá Benajah, — vissza, mielőtt félrelöklek. Mit, nem téged kell-e megbosszulnom?

— Atyám, tudom mit akarsz mondani, ő hite- szegett áruló, gyermeked gyilkosa, de ő férjem.

— Hagyd csak Mirjam — szakítá őt meg a lovag, büszkén emelvén fel fejét. Nincs szükségem sem közbenjárásodra, sem védelmedre. Azt véled-e, hogy az orosz-lányszivü barátja fél egy zsidó eb szájhösködésétől?

Alig ejté ki ez ujjab sértést, már Benajah tőre markolatig szivében fészkelte, s a nemes lovag hörögve rogyott Mirjam lábaihoz. Szívvere a hőlgyre fecscent.

Görcsösen fogódzék ennek ruhájába, s bünbá- nólág függeszté reá mer-vülő tekintetét, véglehe- letével susogva:

— Mirjam, bocsáss meg!

Mirjam reá borult, kit minden bűnével is még mindig szeretett. Kezét a vérző sebre tevée, de hasztalan. Minden élet örökre kialudt.

— Regináld, hallgass meg, Mirjamod beszél hozzád. Én megbocsájtok neked.

Ekkor fölugrott, s Benajahoz fordult, ki keresztbefont karokkal bámult maga elé.

— Te még itt vagy? Fuss, fuss, mielőtt itt lelnék. Kegyetlenségéd daczára is atyám vagy, s ha kivégeznek, senkim sem marad e földön.

Benajah határozatlanul habozott.

— Nem hagyhatlak el, Mirjam!

— Atyám, ha nem akarsz késedelmeddel engem is meggyilkolni, úgy siess. Engem senki sem fog bántani. Keress menedéket Ephraim rokonunknál, nála biztonságban léssz. Én is követni foglak nemsokára.

Az ablakot feltárta. A látkörön a szürkület mutatkozott.

— Virradni kezd, ne késsél. Lova, az ő lova, — az ablak alatt van: használd, — — el — el gyorsan, mentsd meg magad.

— Jehova oltalmazzon. Legyen miként akard. Ephraim a tengerparton lakik. Ha oda értem, elküldök értted, s veled együtt elhagyom ez országot.

Benajah megölelte leányát, a lépcsőn lesietett, s felvetve magát az ablakrostélyhoz kötött lóra, csakhamar eltűnt.

Már a nap sugara behatott a nyitott ablakon, s Mirjam még mindig mozdulatlan ült a hulla mellett, de Bracy fejét ölében tartva.

Egyszerre kopogás szakítá meg a csendet, mely London ezen félreeső külvárosában mind eddig uralgott. A zsidó lakának kapuját döngették. Csakhamar léptek zaja hangzott a lépcsőn, s az ajtót belökve fegyveres csapattal telt meg az eddig oly csendes szoba.

De Bracy szolgálói voltak.

Hosszas elmaradása Alicet nyugtalanságba ejtée, s nagy fáradsággal kifürkészte férje megbizottjától, miként az ily szokatlan időben csak Benajah házában lehet. Ő maga is nyugtalan leve gazdája miatt, s néhány szolga kíséretében a zsidó lakába sietett, mely a többi laktól, mint egy embergyüölölée, egészen elkülönözve állott.

Mirjam öntudatlanul hordozá körül tekintetét az idegen alakokon s aztán ismét a kedves halott arczára borult.

— Szent Isten, — szölt az apród, kedves jó uram!

— Meggyilkolva a zsidó boszorkány által, — kiálta egy másik, Mirjamot durván felrángatva.

— Megállj Hubert, — szölt az apród, ki gazdája megbizottja lévén, ismerte a viszonyt a lovag és Mirjam közt. — Az nem lehet, szóljon asszonyom, kegyed követte el e véres tettet:

— Én Regináldomat meggyilkolni? — szölt zavartan Mirjam. — De igen, mégis, emlékszem, valóban jól mondtad; igen, igen, én gyilkoltam meg.

— Minek még vallatni? — szölt egy szolga. — Hisz a lovag vére ruháit is befestée. El vele a börtönbe.

Mirjam szöt sem szölt. Nem ellenkezett legkevésbbé sem. Békén tüрте, hogy karjait megköttözzék, s egy végpillantással bucsuzott el Regináldjától.

Három nap mulva máglyára vezették. A bírák minden kérdéseire csak azzal felelt, hogy ő a bűnös. Nem félt a haláltól; nem ohajtott semmit, tehát nem is vágyott élni; nem volt mit remélnie.

A tér közepén emelkedett a máglya, melyet a nagy kíváncsi tömeg körülhullámozott.

Az oszlop mellett állott Mirjam, szétbontott hajjal, s kezén lánczokkal terhelten. A fanatizált nép szitkokat szört ellene, előre örvédett az élvezetnek, mit a zsidó boszorkány megégetése nyujtand.

Hallgatva tüрте midőn egy oszlophoz kötéek. Szemeit éghez emelte, s lelkét Izrael Istenének ajánlotta.

A fáklyát meggyujták, s a máglya alá tevéek. A száraz rözse csakhamar pattogni kezdé, hoszszu lángnyelvek nyultak ki mindenfelől. Halotti csend volt az egész téren.

Ki azon lovas, ki örült rohamban nyargal? a tömeg ijedten vonul félre, helyet adva neki.

A sebes vágatásban haja ziláltan lebeg a légben, kezével integet, s kétségbeesetten kiáltozza:

— Megálljatok, megálljatok!

Izrael fia az, Mirjam ősz apja, a vén Benajah.

A ló kifáradtan összerogy a téren. Lelkenedezve ugrik le a zsidó róla, s egy másodperc alatt a máglyánál terem:

— Oldjátok föl gyermekemet, ő ártatlan, én vagyok de Bracy gyilkosa!

Már késő! — egy maroknyi hamu volt Mirjam maradványa.

A görög nők társadalmi helyzete és erkölcsi állapota.

Szikszay Gusztávól.

I.

A görög nemzet történeti előállításának korszakára vonatkozó tudósításokban, a valóság a mesével elválhatlan kapcsolatban jelentkezővén, csak később a trójai háború eseményei vetnek némi fényt a nyilvános és családi életre. Több, későbben élt író munkáiból azt olvassuk ugyan, hogy már Krisztus születése előtt XV. századdal a görög nő résztvett a népgyűlésekben s hogy Kekrops hozta be először az egynejségen alapuló szorosabb házasságot: de azért még Homér korában is a rabszolgaság a szolgánót urának szabad rendelkezése alá adta, lett légyen az Chryses pap leánya, Hektor neje, vagy Kassandra jósnő, s a férfiu nem

szerelem által helyezte magát a nőnek birtokába, hanem úgy rabolta, vagy legjobb esetben a lefizetett bánatpénz és jegyajándék árán úgy vette, s az iránta tanusítandó kegyemutatást a nő elutasíthatlan tartozásának tekintette.

Összekeelés alkalmával a menyasszonyt fáklyavilágnál és örömkialtások közt vezették az utcákon; a fiatalság Hymennek, a menyegző istenének tiszteletére dalokat énekelt, síp- és furulyaszóra tánczolt, az asszonyok pedig a házak ajtaja mellől csodálva nézték az ünnepély pompáját. A szépnem eleinte az éléstárb. n lakott, majd a háznak legféltreesebb részét (gunaikieion = nőszoba) nyerte osztályrésziül, melyet a férficselédesség tanyájától udvar választott el, s a házba vezető szűk bejárás egyik oldalát a felügyelők foglalták el. Az egyszerűség és romlatlanság korszakában úgy a gazdagok, mint a szegények nejei a háztartásra fordították idejüket, sőt ezenkívül még barmot őriztek s lovakat legeltettek. Ha vendég jött a házhoz, megmosták lábait, fürdőt készítettek számára s illatszerekkel kedveskedtek.

A nők élete különben igen egyhangu, sőt mondhatni, rideg volt s a szerénység minden körülmények közt a legnagyobb óvatosságot igényelte; nyilvánosan fátyolozva jelentek meg, körülvéve agg szolgálónoktól, kik a fiatal kor éveit már rég túlélték; kivált a fiatal asszony alig merete még a küszöböt is átlépni, mert onnét a kijárás a cselédség udvarára vezetett, s csak a ház külső ajtaja előtt állani is illetlenségnek tartott.

Az ifju nő akkor nyert némi szabadságot, ha férjét örökössele ajándékozta meg, de ez is pusztán önkénytől függött.

A férj szerepe gyermekei s ezek anyja iránt a felsőbbség- és hatalomban összpontosult. Ramdohr ugyan a maga „Venus Urania”-jában kedvezőbb szíben akarja feltüntetni a görög nők helyzetét s azt mondja, hogy a feleség már Homér idejében is házinő volt, s a háznak általa lakott része nem keleti hárem s börtön, hol férjétől elszigetelve tölti napjait vágytársnéi közt, hanem megosztja vele asztalát, örömet és bánatát. Homér szerint résztvettek az ünnepi áldozatokban, papnökké választottak, tánczaikkal növelték az ünnepélyek díszét, s az ifjakkal dalkört alkottak; kíváncsiság- vagy foglal-

kozásból megjelentek az utcákon és ékszerket vásároltak idegen kereskedőktől.

Penelope, — kinek férje (Ulysses) — Trója elfoglalása után holtak tartatott, mint Homér mondja, 108 kérését üres reménnyel tartá vissza, 3 esztendeig dolgozván egyszőnyegen, melynek bevégzésére tüzte ki a választás napját, de az még sem készült el, mert a mit nappal csinált, éjjel mindig fölfejtette, míg végre hazatért férje megmentette az alkalmatlan kéroktól, — nemes magaviselete által azt bizonyítja, hogy a nő már akkor is képes volt az önfeláldozásra férje iránt. A jelenetek Hektor, a trójai sereg hős vezére és Andromache közt, — különösen midőn a férj bucsut vesz nejétől, a férj és atya érzelmeit a legszebb és meghatóbb vonásokban fejezik ki, s jóformán e két példát találjuk a classica irodalomban, melyek az újabbkori családi viszonyokkal némileg összehasonlíthatók, és a melyek a legbensőbb viszony által föltételezett házi boldogság mellett szólnak. Chios dalnokánál a nő, mint a társaságnak munkás tagja, annak jogait is élvezi; nem úgy viszi a háztartás gondjait, mint valamely szolganő, hanem mint szabad, saját rendeltetéssel és hivatással bíró teremtmény, kinek alkalm van ezen cél elérésében szorgalom által magának érdemeket szerezni; ezentul azonban csak eszköz a célra, s előtte a gyermekeketlen özvegy és a férjtelen árva a társadalomnak haszonvehetlen tagja.

Összevetve a különféle adatokat, az eredmény oda mutat, hogy a nők állapota a görögöknél, a népfajok szerint változott. Ugy látszik, hogy a sajátképeni Görögországban nagyobb elnyomást és alárendeltséget szenvedtek, mint Joniában, Kis-Ázsia partjain, s talán Homér is épen innen vette képeit.

Hyperides szónok azt mondja, hogy a nő csak azon korban mutassa magát a házon kívül, midőn az emberek azt kérdezhetik: kinek az anyja? nem pedig: kinek a neje? A nőnek alárendeltségére és jogainak korlátozottságára mutat azon körülmény, miszerint Lysias, atheni szónok egy megcsalatott özvegyről tesz említést, ki rokonait felvilágosítván a tényállásról, tanácsukat kéri ki, előbb azonban magát igazolja, hogy a férfiak gyülekezetében — kik pedig közelrokonai — szólni bátorodik. Sappho úgy nyilatkozik az atheni nőkről: „ők nem szakíták le a muzsák rózsáit, azért nem is igen beszélnek

róluk a férfiak életökben, s nem fognak velök gondolni haláluk után sem: jelen állapotuk homályából a sírnak semmiségébe szállnak alá, hasonlóan az árnyakhoz, melyek az éjen keresztülvonulva, hajnal hasadtával elenyésznek.“

A leányok rendszeren oly korán mentek férjhez, hogy még teendőik- és hivatásukról sem birtak tiszta fogalommal, és az anyák csak azon tanácssal bocsátották ki karjaik közül, hogy tisztán, szemérmesen viseljék magukat s férjeikhez hűk legyenek. Így aztán természetesen jó darab időt vett igénybe, míg a férj őket rendeltetésök körével megismertetvén, abban gyakorlottságot és otthonosságot szerezhettek. Ezért mondja a bölcs Sokrates: „mint a zabolátlan vagy lusta ló urát vádolja: úgy a hanyag és munkátlan nő férjének tesz szemrehányást, hogy őt jobban nem tanította és nevelte.“ A tökéletes feleség, házinő és anya rendeltetését a görög bölcsek így határozták meg: legyen hű férje iránt, minél ritkábban hagyja el a házat s mutassa magát idegen szemeknek, gondoskodjék férje szerzeményének takarékos kezeléséről s óvja kitartó figyelemmel és éberséggel felnőtt leánymagzatait. Azonban azathenei nők nem sokat törődhetek a háztartás külső és belső gondoljaival, mert azon keveseket, kik e tekintetben kivételt képeztek, mint az erény példányképeit magasztalták. A törvényhozók megengedték ugyan a rabszolganők tartását, de mégis előnyt adtak a törvényes és jogszerű nőnek, egyrészt a nászhozományért, másrészt pedig a házasságot szentesítő vallásos szertartás tekintetéből; azért könyörög Euripidésnél Medea a házasságvédő istenekhez.

Görögország fejlődésében legnagyobb szerep jutott osztályrészül a jon és dor államoknak, az életnek minden irányában nyilatkozni kezdett értelmi és műveltségi téren, az elsők közt legnevezetesebb volt Athen, az utóbbiak közt legkitünőbb Spárta; mi is tehát figyelmünket különösen ezekre fordítjuk.

Solon törvényeiben a főzölt és sulyt a családok fenntartására fektette, s e végre rendeltetett, hogy a sírba szállt atya helyébe azonnal fia lépjen, ha pedig fimagzatok nem volnának és leánygyermek is csak egy maradt, legközelebbi rokonát tehette örökösének azon világosan kimondott feltétel alatt, hogy leányát nőül vegye; vagy ha több

leányt hagyott hátra, az egyiket vegye el, a többinek pedig gondoskodjék illő kiházásításáról. Ha az örökösödő leány már férjnél volt, férje tartozott őt az illető rokonnak átengedni, ha pedig ez élemedett koru volt, a nő egy ifjabbat választhatott férje rokonai közül, hogy maradékot biztosítson magának. Így tehát a család fenntartása végett a házassági kötelék meg lett fosztva ama szabadságától, mely annak legfőbb jogát, érdekét és valódi lényegét képezi.

A nő hozománya közt nem volt szabad hiányozni a serpenyőnek, mely a családanya házigondjait jelképezte. Az eljegyzés e szavakkal történt: „Neked adom e leányt, ki az enyim, s véreimből van.“ Miután a házasság kölcsönösen hűséget fogadtak egymásnak s a vőlegény ajándékot adott mátkájának, csók- és kézádással pecsételték meg a szövetséget. — A thebaiak az eljegyzést Jolaus, Herakles mostohatestvérje és utitársa templomában ünnepelték meg. — A menyekző megtartására nem volt bizonyos idő határozva: Athenben a télnek és itt is januárnak adtak előnyt, azért ezt „Gamelion“, menyekző-hónapnak nevezték el; előttevalónap a jegyesek Diannának, Minervának és a Párkáknak — kik az ember életének fonalát fonják — áldoztak hajukból egy fűrtöt; az ez alkalomkor feláldozott állatok epéjét gondosan kiszedték s az oltár háta mögé dobták, mert az epét a harag és czivódás fészkenek tartották.

Argosban a nő nem hozott semmit férje házához, sőt inkább ettől kapott jegyajándékot. Beotiában az arát székéren vitték a férj házához, melynek kerekait azután megégették, annak jeléül, hogy többé vissza nem térhet. Thessáliában a férj egy felszerelt hadimént ajándékozott nejének. A mäsiliái (görög gyarmat) hajadon, mint Strabo írja, vendégség végével lépven a terembe, bort töltött a serlegbe, s azt annak nyujtá. kit jegyesének választott.

Az elválás többrendű megszorítás mellett megengedett: ha azt a nő kérte, úgy a törvényszék határozott; ha pedig a férj óhajtotta, ki kellett adni a jegyajándékot és gondoskodni az elbocsátott nő élelmezéséről. Solon polgári jogot engedett a törvénytelenül és idegen nőktől születendő gyermekeknek. Perikles törvényt vitt keresztül, mely megtagadja e jogot: de elvesztvén két gyermekét, hogy egyik természetes fiát pol-

gárrá tehesse, az általa hozott törvényt ismét eltörölte.

A shangai-i színházban.

Azok részére, kik hosszú és Európán kívüli utazásukban népismeit tanulmányokat akarnak tenni, hogy céljokat elérjék — nem kínálkozik jobb alkalom, mint a — színházak látogatása. Biztosíthatom az olvasót, hogy én a nevezett helyen pár óra alatt jobban meg tanultam ismerni valamely népet, mint ha hétszámra mozogtam volna a salonokban és a sétányokon. — Feledhetlen benyomást gyakorolt reám Shangaiban a nagy khinai színház azáltal, hogy itt európai színházaink legcsekélyebb utánczását sem, hanem valami oly eredetiséget találtam, miszerint mindjárt a bemenetnél meglepettem, s érdekelt-ségem az egész előadás alatt sem szünt meg.

Már a pénztárnál a belépti díj némileg drágának tünt fel előttem; személyemért mintegy másfél tallért, s szolgálaim mind-egyikért ez összegnek felét kelle fizetnem. Kérdésemre, hogy mily időtájban lesz vége az előadásnak, azon feleletet nyerém: „*reggeli hat óra körül!*“ — Fél tíz volt, midőn beléptem.

A nagy terem, melyben a nézők helyet foglalának, hatalmas négyszöget képez, melynek átallója mintegy ötven lépésnyi, s több mint hatvan lámpával világittatik. Ezenkívül részarányosan elhelyezve husz candelaber állt a teremben, melyek mind-egyikén számtalan vörös faggyugyertya égett. E gyertyák alakja egészen különbözik a mieinkétől. Fölül, azaz ott, hol meggyujtatnak, vastagságuk legalább két hüvelyknyi átmérővel bír, míg alul alig oly vastagok, mint nálunk a közönséges stearyugyertya. Minden lámpáról s minden candelaberról pompás vörös selyem bojtok függenek, melyek némelyike egy rőf hosszú. Hosszu asztalok nyújtózkodának a teremben különféle irányban, körülvéve meglehetősen kényelmes nádfonatu székektől. E székek számát háromszázra becsülöm, ezenkívül a falak hosszában divánok állnak, melyeken előadás közben az ópiumélvezők foglaltak helyet.

A magas belépti díjt csak akkor tudtam megmagyarázni, midőn, a mint leülék, egy igen tiszta és fürge ifju bizonyos számú oly eszközöket rakott elém, melyek nyilvánvalólag evésre és ivásra szoktak használtatni.

Kérdésemre fölvilágosítanak, hogy a belépti díjba be van tudva az élelmezés is reggeli hat óráig, s hogy — a mint szomszédom, egy franczia, mondá — annyit lehet enni, a mennyit az illető csak akar. Ezután csakhamar odajött az említett szolgál, s a föld-vel ellátott csészébe fekete theát tett, — egy pillantat mulva megjelent a másik, a ki a theára forró vizet öntött, — azután egy harmadik, a ki egy trombita-alaku edényben az olyannyira kedvelt santsiou-t (rizspálinka) hozá, — egy negyedik bibous-t (kicsiny, sárga, almaforma gyümölcs), — egy ötödik badjis-t (a gesztenyének egy neme) — s végre egy hatodik biscuits-t, czukrot, diny-nyemagot és kalácsot rakott elém az asztalra. E hat pinczér csaknem az egész előadás alatt meghajolva futkozott a nézők sorai közt, s újra telerakták az üres tálakat. Soha nem tapasztaltam előzőkenyebb szolgálatot, mint e birsalmasárga pinczéreknél. E hathoz csatlakozott még minden negyedóránban két szolgál, kik közül az egyik a nézőnek meleg vízbe mártott gyapotkendőt nyújtott, melyet a másik néhány percz mulva ismét elvitt. Eleinte nem tudtam, hogy e kendő mire való, azonban szomszédom megmagyarázá, hogy szájtörésre szolgál. A khinaiak a zsebkendő használatát nevetségesnek és tisztátalannak tartják.

Csodálkoztam, hogy hölgyeket nem látok; azonban szomszédom azt mondá, miszerint ezek csak éjjel körül szoktak megjelenni, s akkor meglehetősen zajjal lépnek be.

És valóban, az előbb jelölt időben több mint harmincz fiatal nőt és 12 — 16 éves leányt pillanték meg, kik egy matrona karján nagy zajjal, de igen lassan czammogva jöttek. „Ne higye, — mondá szkeptikus szomszédom — hogy e hölgyek nem járhatnak jobban és gyorsabban mint most; ők csak azt akarják elhíttetni, hogy oly parányi lábaik vannak, melyek alig elégségesek testök fontartására. — Khinai kaczerködás . . . . . tout comme chez nous!“ — E hölgyek mind pompás selyembe valának öltözve s ékszerekkel gazdakon megterhelve; köztük olyanok is találkoztak, kik — daczára rézsutos fekvésü szemeiknek — a szépség európai fogalmai szerint is szépeknek valának mondhatók. Helyet foglaltak, kitárták legyezőiket, s a mint megjegyzém, hogy daczára az előadásnak és a theázásnak, jobbra és balra sokat jelentő pillantások cseréltettek ki,

szomszédomtól újra e rövid választ nyerém: „tout comme chez nous.“ Azonban feltűnő, hogy a férfiak előadás alatt és után is soha sem csatlakoztak nejeikhez, sőt ezekről semmi tudomással sem látszának birni.

Az előadás kezdetén megjelent egy színész s a nagyrabecsült közönségnek egy hosszú elefántcsont-táblát mutatott, melyre ecsettel és sokszinűleg valának följegyezve az előadandó darabok nevei. Egyidejűleg azonban egy, körülbelül 150 oldalú, kék selyem könyvet is mutatott, melybe ugyanannyi szindarab czime volt bejegyezve, — s jelenté, hogy a társaság, mely meghallgattatni szerencsés, e 150 darabot könyvből tudja, s hogy minden hallgatónak jogában áll, egy piasztér lefizetése mellett, a programm egy darabját e könyvből egy másikkal kicserélni. — És csakugyan azonnal találkoztak nyolcz kereskedő, kik lefizetvén a nyolcz piasztert, hat bohózatot és két drámát kerestek ki. — „Ez mindennapos speculatio, — mondá szomszédom, — mert ők mindig a legunalmasabb és leginkább ismert darabokat tűzik ki a programmban, s ily uton rendes mellékjövedelemre tesznek szert; azonkívül a szerelmesek gyakran használják a színészek nyelvét, a darabba oly „becsusztatások“ eszközzésére, melyeket rendszeren csak az ő jelenlevő imádottjaik értenek meg.“

Meg kell vallanom, hogy — habár a khinai nyelvet nem egészen értem is, mindazáltal megítélhettem, hogy . . . kitűnően játsztak. A khinai jellemet a legkisebb részletében is oly világos felfogással állíták elő a színészek, hogy valóban műélvben részesülék.

A mi azonban engem leginkább csodálatra ragadott, az a sugó teljes nélkülözése vala. Ily egyeniséget az itteni színházaknál nem ismernek. — Ez csodálatraméltó emlékező-tehetségről tesz tanuságot. Gondoljuk meg csak: a repertoire 150 darabból áll, melyek minden előleges próba és sugó nélkül, a közönség választása szerint kerülnek színre! s minthogy a khinai színművek mind versekben írvák, a rögtönzés is szerfelett nehéz. — A mi színészeink, kik gyakran minden reményeket a sugóba helyezik, nem aduának hitelt szemeiknek és füleiknek, ha belépnének egy khinai színházba.

Ez este az utolsóelőtti darab dalmű volt, — azonban képtelen valék azt végighall-

gatni, s mindenkinek, a ki fülhártyája épségét szereti, azon jó tanácsot adom, hogy tegyen egy mint én, s hátráljon a khinai zene elől. — Szomszédommal együtt úgy rohantunk kifelé, mintha a furiák sarkunkban lettek volna.

A zenekar egy gong-ból (nagy réztepsi), egy háromhuru hegedűből, egy fuvolából, egy óriási dobból és egy bambusznád hangszerből áll, mely utóbbi hasonlít az ugynevezett „pán-siphoz.“ — Képzeljük az énekhez e hangszerek kíséretét! — És még az ének minő!! — Mintha az ép, teljes hangok büntetés terhe alatt meg lennének tiltva — oly fűlsértő, s a mellett oly lármás, hogy szinte ijesztővé válik.

Midőn megfutamodánk, a falak melletti divánokon legalább hatvan opiumélvezőt láttunk, kik a pokoli lárma daczára mélyen aludtak.

„Tout comme chez nous à l'opera!“ — vélekedék a franczia, — azon egy különbséggel, hogy e művészetbarátok opiumot isznak, — a mieink pedig egészen természetes módon szunnyadnak el. S. H.

Színház és művészet.

✓ Nemzeti színház. Junius hó 25-én lépett fel utoljára Carina Anna k. a. nemzeti színházban; utolsó szerepe Margit volt „Faust“-ban. Ezzel hódította volt meg a pesti közönséget, ezzel fejezte be most több évre nyuló működését, mely a magyar opera történetének legszebb lapjait képezi. Carina k. a. európai színvonalon álló művésznő; gyönyörű hang, hatalmas játék, kitűnő értelem, lángoló lelkesedés s a művészetnek anyagi érdeket nem ismerő, fáradságot nem kimélő s az eszményi célért mindenre kész kultusza őt valószínűsítő avatják pályáján s szent meggyőződésünk, bármi fájdalom is ezt leírni, hogy pótolni őt s minden előnyét egyesítő utódot lelteni számára a nemz. színház intendánsa legjobb akarat mellett sem lesz képes. Az utolsó estén önmagát multa fölül s mint a leáldozó nap, ragyogó művészetének legfényeseb sugaraival árasztá el a deszkákat, melyeket európai hirhez juttatott. A színház fulladásig megtelt s annyi koszoru és virágcsokor, annyi taps és kihívás e falak közt tán soha sem fordult meg, mint ez alkalommal. Különösen kilépésekor valódi virágzapor üdvözölte Carina k. a.-t, s a csupasz deszkák tündéri kertté váltak. Két csinos alkalmi költemény is szórattott szét több ezer példányban. Ezek közül az egyik így hangzik:

Mi láttunk téged s ajkaid dalát
Hallottuk sokszor, mindig édesen!

És az érzés, mely keblünk fogta át,
Virágot plántált minden lépteden.
Művészetednek tiszta sugarán
Lombosodott a bir, a koszoru! ..
Ki fejt meg — im itt van a talány!
Látunk, hallunk, s most elfog a boru!?

Margit, te mégy! Zendül a bucsu-dal.
Melynek tündéri, ezüst szálait
Szívünkhöz fonod, annak álmaival! ..
De Margit elmegy, minket itt hagy, itt!
Szakadoznak a húrok, ah de im
Büvös viszhang kél, mely örök marad,
Mely zengni fog a mult emlékein! ..
Mi nem feledjük el dalos szavad!

De elfeledni te sem fogsz talán;
Számunkra kebled ad egy kis helyet,
Kik lelkesültünk ajkaid dalán:
Oh nemes lelked minket nem feled!
Ime fogadd ezt: ez végső füzér,
Harmat helyett rajt búcsunk könnye ég!
Lesz koszorud több, — ez minddel fölér,
Mert mi érezzük csupán tövisét!

A színházata „Traviata“-val zárták be jun. 27-én; a szokásos szünet július hó 29-eig tartand.

✦ Ellinger a bécsi operaházban néhány vendégszerepet fog énekelni, melyek szerződését czéloznak. — Ha őt is elvesztjük, operánk valóban szánandó állapotra jut.

✦ B. Orczy Bódog „A renegát“ című dal-művet irt, melynek szövegét b. Kemény Zsigmond „Zord idők“ című regényének egyik epizódjából Deák Farkas szerzé. A zene Wagner iskoláját követi s a karok megszaportását követeli. Mordják, hogy ez új mű, ha a bírálat tűzpróbáját kiállja, még ez évben színre kerülhet.

✦ Ha Liszt novemberben Pestre jó, hat nagy hangversenyt is rendez. Ezekben Beethoven 9-ik symphoniáját és az „eroicat“ is (hasonlíthatlan szép gyászindulójával) előadják. Továbbá Lisztől számos művet, többi közt a „Hungaria“-t.

✦ Képzőművészeti hírek. — Ligeti Antal egy nagy tájképet fest: „Az isaszegi csatatért“, egy lelkes előkelő ur számára. — Munkácsy Mihály, e szép képességű életkép-festész, közelebb az akadémiai szünet alatt hazatér Münchenből, hogy az alatt is a magyar népetet tanulmányozza. Az ő tehetsége Münchenben is oly elismerésben részesült, hogy maga Kaulbach irt róla meleg ajánlatot a bécsi bizottmánnak, mely az állam művészeti ösztöndíjait osztogatja. — Engel szobrász, ki mostanában sok időt tölt itthon, pár hét múlva hozzá fog a Széchenyi-szobor életnagyságu mintájához. Bár ő teljességgel nem monumentális szobrász, a mágnás-comité mégis csak őt bizta meg ily munkával, mert Engeltől akar szobrot minden áron. Ez is baj, de még nagyobb baj lesz, ha ez emléket az akadémia elé állítják, hol arányosan nem lehet elhelyezni, mivel a tér nem szabályos, s vagy a térhez, vagy a palotához fog ferdén állni. S hol van a képzőművészeti társulat s mit csinálnak: Pulszky Ferencz, ha ily ügyekben erélyesen föl nem szól?

✦ A nemz. színházi nyugdíjintézet megtartá rendes évi közgyűlését. Ürményi József, Huber Károly, Vass András, kilépett választmányi tagok helyett Jókai Mór, Nikolics Sándor és Udvarhelyi Sándor választattak meg. Az intézetnek Ürményi József ur volt eddig elnöke, ki helyett most a választmány választ majd elnököt.

✦ Fátyol Károly, a mély érzellemmel gondolkázó népzeneész, kit gr. Teleki Sándor Lisztnek is bemutatott, harmad magával körutra indult Dunántulra és Bácskába. Székesfehérváron, aztán Pápán, Veszprémben, Szombathelyen, Kőszegen, Z.-Egerszegen, Kanizsán, Kaposvárt, Szekszárdon, s később Baján és Szabadkán fog játszani. A magyar népzene barátai mindenütt élvezettel fogják hallgatni, mert az ő gondolkájából a magyar dal oly tisztaságban foly, a minő ma már — e salangos világban — csak igen ritkán hallható.

✦ Stuttgartban Moltke Eliz énekesnő (a híres porosz tábornok rokona) e napokban piztolylyal vetett véget életének. Csak két hó előtt ment nőül egy dugszdag kereskedőhöz. Senki sem tudja, mi vitte e kétségbeesett lépésre. Megjegyzendő, hogy két év előtt fivére is öngyilkos lett s apja szintén az volt.

Levelezés.

— Szamosujvár, jun. 20. — Kedves Nagysád! A nyári idény egyhangúsága sehol sem érezhetőbb talán, mint épen kis városokban; minálunk is a nagyvilág zajától merőben elütő esend uralkodik; — a testvérhon fővárosában nagyszerű ünnepélyek- és látványokról lapok után értesülünk, s szívünk a távolból is feldobog, és magasztos érzelmekkel telik el, teljesülve látván a rég óhajtván várt napot, a koronázási ünnepély létrejövetelét. — Azonban tétlenül mi sem ünnepeltünk; június 8-án estve fényes világitás, és a nemzeti lobogók kitűzése által jelzettük az ország boldog ünnepnapját; 9-én a piaci anyateplomban nagyszerű hála-istenítisztelet tartott; június 10-én pedig a helybeli árvaintézet részére szavalati és zene-hangverseny tartott. A közreműködők mindnyájan sikerülten oldották meg feladatukat; azonban el nem mulasztatom városunk báj- és szellemdus hölgye, Dr. Gajzágó Lászlóné, szül. Lázár Karolina urnó iránt a legnagyobb elismeréssel nyilatkozni azon élvezetért, melyet művészi zongorajátéka által nekünk szerezni sziveskedett, s a melyért mi nem nyújthatunk viszonzásul egyebet, mint elismerésünk zajos tapsait — *Turta Margit* kisasszony *Gyulai* „Éji látogatás“ című románczát szívhez szóló melegséggel szavalta el, s a közönséget egészen elbájolta kedves előadása által. — Az előadás tiszta jövedelme a jótékony célra átadtván, — előadás után ez alkalommal is élénk tánczvigalom következett, mely kivilágos-virradtig tartott. M. I.

Hirharang.

* (A magyar gazdasszonyok egyletének) június 19-én tartott rendkívüli választmányi ülésében hálás köszönettel vétetett Ő Felségök a Király és Királyné 500 frtos adománya, mely összeg a főudvarmesternő által gr. Zichy Pál Ferenczné pártfogónőnek lön kézbesítve. Ezuttal kedvesen vette a választmány a lelkes pártfogónő buzgólkodása által a növelde részére nyert kö-

vetkező adományokat: b. Sina Simontól 600 frt, gr. Karácsonyi Guidó és nejétől 600 frt, gr. Vas-sinichikofftól 50 frt, gr. Schmidegg Jánostól 20 frt, gr. Zichy Jánosétól 12 frt és gr. Bertold Richárdnétól 12 frt; valamint jun. 19-én a nemzeti színház i előadás fele-jövedelmét 893 frt, 87 krt, mely összeget gr. Festetics György 88 frttal, gr. Wenckheim Rudolf 8 frttal, b. Aczél Lajos 3 forinttal és N. N. 4 frttal 996 frt 87 krra emeltek. A nevezett adakozóknak, ugy a t. cz. közönség tömeges látogatásáért és pártolásaért nyilvános köszönetet szavaztak. Nagy örömmel lón fogadva az elnöki jelentésből József főherczeg Ö Fensé-gének kegyes részvéte is, ki is Fáy Antalnak az egylet által kiadott zeneművéből egy példányért 25 frtot adományozott az egylet részére, valamint a pesti polgári választmány által beküldött 3 zsák lángliszt és 1 zsák dara az egyleti növelde részére hálás elismeréssel vétetett. Valamint azon buzga-lom is, melyet több egyleti tag a kibocsátott 10 kros iv gyűjtésével kifejtett. Név szerint: Hollán Ernőné 80 frt 10 kr, Liszy Istvánné 44 frt 40 kr, Haader Györgyné 35 frt 70 kr, Fabriczius Alojzia 38 frt, Gömbös Petronella 24 frt, Pájé Sándorné 22 frt, Pernhard Jakabné 25 frt, Mayer Istvánné 20 frt 40 kr, Discher Józsefné 22 frt, Garay Teréz 20 frt, Kolluncsits-Haader Czeccilia 17 frt, Vecsey Sándorné 15 frt, Návay Mihályné 12 frt, H. Lipkos Erzsébet 12 frt, Kralovánszky Istvánné 12 frt, Rakovszky-Vagyon Judit 12 frt, Rupp-recht-Demidoff Kornélia 10 frt 20 kr, Hajnik Anna 11 frt, Jármay Gusztávné 10 frt, Adler Antalné 6 frt 50 kr, Hajós Józsefné 5 frt, Emich Gusztávné 8 frt, Guáry Kálmánné 3 frt. Csere-miszky Miklósné 7 frt, gr. Wenckheim Krisztina 10 frt, Kubik Endréné 10 frt, Houchard Salacz Ottil 7 frt, Békásy Károlyné 4 frtot adtak és gyűjtöttek. Összesen 514 frt 80 krt, melyért is a legforróbb köszönetet nyilvánították. — Végre az elnök jelenté, hogy ez évben az inségesek részére 10856 frt 12 kr adatott ki, bele számítva a szol-noki levesfőzést, hol naponta 1000 egyént láttak el meleg levestel.

* (Perczel Mór családja) állítólag meg-érkezik Pestre. Ő maga egyelőre még külföldön marad magánkörülmények miatt.

* (Zsilinszky Mihály,) irodalom- és történettanár Szarvason több hónap óta szorgalmasan gyűjti a Kossuth nevére vonatkozó népdalokat és költeményeket, melyek jobbára a nép ajkán születtek és élnek tovább. Miután óhajtjuk, hogy a szép vállalat sikerüljön, szívesen közöljük kérelmét az ügy és-felebarátokhoz, hogy netán birtokukban levő s idevágó közleményekkel őt támogatni kegyeskedjenek.

* (A felsőház tagjai) a honvédek javára 23,100 forintot irtak alá.

* (Vetter) volt honvéd-altábornagy levelet irt a budapesti honvédegylet elnökéhez, s abban örömet fejezi ki a fölött, hogy megérhető azon eseményeket, melyek közelebb hazánkban előfordultak. Részéről — ugymond — nem remélte,

hogy valaha hazáját megláthassa. A száműzetésben túlhaladta élete 64-ik évét s így most csak kevés lehet hátra. Mindamellet sietni fog haza, Magyarországra, melyet 1850. jun. 4-én, — tehát 17 év előtt, — mint száműzöttnek kellett elhagynia. Egyszersmind kéri magát a honvédegyletbe fölvetetni, mert mindig büszke volt arra, hogy honvéd volt.

* (A buda-pesti honvédegylet) legközelebbi közgyűlésében elnökeül Perczel Mórt választotta. Alelnökök Beniczky Lajos és Horváth János, jegyzők Mikár Zsigmond, Muhoray Albert és Stager János, pénztárnok Mecsey Gusztáv, ellenőr Klemens Elek; vál. tagok: Nagy Jenő, Ádám Rezső, Bakacs Tamás, gr. Bethlen Olivér, gr. Bethlen Miklós, Desewffy Dénes, Földváry János, Gorove Antal, Horváth Ferencz, Junák János, Weber János, Makray László, b. Meszéna Ferencz, Markos István, Böszörményi László, Lassay István, Vidacs János, Szathmáry Mihály, Zsurmay László, Wunder Frigyes, Büdi Henrik, Tury Gergely, Papp Lajos.

* (Báró Perényi Zsigmond) országgyűlési képviselő a napokban kelt össze Perényi Petronella báró-kisasszonnyal Nagyszöllősen. Áldást kívánunk e szép frigyre!

* (Ullman Károly) pesti nagykereskedő 500 frtot adott a pesti honvédegyletnek. Kétségekivül a segélyalap számára.

* (Posner Lajos) az ismert műiparos, 200 frttal járult a honvédegylet alaphoz.

* (Pest városa) ezután a redout termében tartja közgyűlését.

* (Nagy sorsjáték) van tervben a honvédegylet javára.

* (Az Eszterházy-pörben) befogatott vádlottakat a bécsi országos törvényszék mind fölmenté, bizonyítékok hiánya miatt. Az egész ügy sokkal bonyolodottabb és ügyesebben font hálózat volt, hogysem el lehetett volna benne igazodni. Különben is az, kit a közvélemény legjobban elítélt, mindig szabadonmaradt, s ha a darázs elrepült, minek akadjanak bent az apróbb legyek.

* (Carinak a. a.-hoz) a nemz. színház intendantsa következő bucsusorokat intézett: Tisztelt kisasszony! Énreám s az egész közönségre felette sajnós alkalommal, midőn a tisztelt kisasszony a nemzeti színháztól, — melynek több évek óta csillaga, fénye s egy egyik drága gyöngye volt — távozik, kötelességemnek tartom a kisasszonynak azon fáradhatlan buzgalmaért és szorgalmaért, melyet kitünőművészi tehetségeit érvényesítve, a nemzeti színház érdeke s diszének emelése előmozdításában szerződtetése kezdete óta mind e mai napig tanusítani sziveskedett, őszinte köszönetemet kijelenteni, — s tiszta szívből ohajtom, miben legkevésbé sem kétkezem, hogy a kisasszony művészi működéseit jövő pályáján ép oly dus siker koronázza, milyenben a nemzeti színházon folytonosan részesült, — magamat további becses emlékébe ajánlva, megkülönböztetett tiszt-

telettel maradok a tisztelt kisasszonynak. Pesten június 25-én 1867. Őszinte tisztelője Radnótfáy Sámuel, a nemzeti színház intendánsa.

* (Hihetetlen,) de beszélnek, hogy a pénzügyminiszter kevés érdekeltséggel viseltetik az Eszterházy-képtár megvétele iránt, azt mondja, nincs pénz rá. Nézetünk szerint e képtár megvétele nemcsak közműveltségi érdek, hanem egyszersmind nemzeti becsület kérdése. A világ előtt a szellemi szegénység bizonyosságát nem adhatnók kiáltóbban, mint ha megengednők, hogy e művészeti kincstár kótyavetyére jusson.

* (Több év előtt) — midőn még a nemzeti színházban rendkívüli operai élvezetekben is részesültünk — La Grua k. a. „Normá“-ja és „Lucreziá“-ja elragadtatót estéket szült. Számítalan nemzetiszin szalagos koszorúkkal halmozták el a szép olasz énekesnőt, s a szalagokra ez volt nyomva olaszul: „éljen Olaszország“, „éljen Magyarország“, „éljen Carini.“ Ez utóbbit azon gyöngédségből éltették, mert tudva volt, hogy a Carini ezredesé is ott van, ki akkor Garibaldi oldalán harczolt vitézül Sicília és Nápoly szabadságaért. La Grua k. a. pedig, a mint meglátta e nevet a szalagon, megcsókolá, és könyezve ment a színpalak közé. Azokat, kik e jelenet szemtanúi voltak, érdekelné fogja, hogy La Grua Emma k. a. néhány nap előtt kelt össze Palermóban — ki hitte volna? — annyi év után is csakugyan Carini ezredessel. (F. L.)

* (Meyerbeer özvegye) a berlini udvari orvos tanácsára Budára a császárfürdőbe fog jönni. Megérkezési ideje július közepére van téve.

* (Párisból) hitelesen értesül a „Hon“, miszerint arany éremmel lettek kitüntetve a következő magyarországi kiállítók: Lisztért: az „István“ debreczeni gőzmalom, a borsodmiskolci gőzmalom, Blum János budai gőzmalma, az első budapesti gőzmalom és József hengermalom. Borokért: a tokaj-hegyaljai bormivelő egyesület (elnök b. Vay), Jálícs A. Ferencz, gr. Mikó Imre és b. Kemény István (az erdélyi borokért), gr. Andrassy György (tokaji borokért), gr. Pongrácz István (tokaji), Ranolder János veszprémi püspök somlyai, tokaji stb. borokért és báró Ozsegovics horvátországi borokért.

* (Eszterházy herczeg) 32 uradalmának — mint a Főv. Lapoknak Ipolyságról írják — felét eladják, hogy másik felét az adósságtól felmentésék. Hír szerint a pásztói uradalmat 350,000 frton gr. Breuner venné meg, kinek neje Eszterházy leány volt. Herczeg Eszterházy Ipolyság körüli uradalmára Ságbon 1862-ben L. Dumonceau két millió, tavaly pedig Rothschild hét millió frtot tábláztatott be. Azonkívül pár százezer frtra megy azon összegek mennyisége, melyeket egykor teljes bizalma, most aggódó hitelezők a herczegi pénztárba raktak.

* (Az éjszaki-losonczi-vaspálya-társulat) egy beszármazott német férfit (Stumpf urat) választá igazgatójává. Magyar embert nem

kívánt kapni. Tehát a társaság ez által is igyekezett, hogy mindinkább német lábra álljon, mert a hol az igazgató nem tud magyarul, ott elképzelhetni, hogy az igazgatási nyelv mennyire lehet magyar.

* (Az Eszterházy-féle igazgatósági irodát) augusztusban végkép áthelyezik Bécsből Budára. — „Rendesen olyankor szokott ilyesmi történni némely mágnásainknál mikor már nincs mit igazgatni, vagy igazgattatni,“ — jegyzi meg a „M. Ujság.“

* (Hatezer példányból álló kagylógyűjteményt) hagyott hátra egy Rossmüller nevű német természettudós. A gyűjteményt 6000 tallérra becsülik, de ajánlat tétetett, hogy a nemzeti muzeum számára jóval olcsóbban átengednék.

* (Rákosi Jenő,) az „Aesopus“ genialis szerzője, „Régi dal régi gyűlölségről“ című önfelvonásos színművére következő előfizetési felhívást bocsátott ki: „Jól tudom, hogy a szívesség, melylyel „Aesopus“ című színművemet első felléptemkor a közönség fogadta, csak kis részben volt megérdemelt jutalom: nagyobb része buzdítás volt, előleg a jövőre; s e tudat az, melytől tanácsot kértem, mielőtt elhatároztam, hogy föntirt új színművem, mely már a nemzeti színház műsorozatába is föl van véve, kiadom; tudom azt is, hogy ezentul nem a kezdő első művét fogják megítélni, s hogy a bírálat szigorúságára kevesebb lesz a mentő s enyhítő körülmény, mint volt első felléptemkor; tudom azt is, mivel tartozom a közönségnek, mely oly egyszerre felkarolta első művem, s ha mindezek tudatával is kiadom ezen újabb színművet: nem hivatkozhatom egyelőre másra, mint épen arra, hogy mindezt komolyan megfontoltam s bizvást mondhatom, hogy ha jobbat tán nem is, de rosszabbat sem nyujtok a t. cz. közönségnek „Aesopus“-nál. A mintegy 9 ivre terjedő mű 8-adréten fűzve csinos kiállításban augusztus elején fog megjelenni. Előfizetési ára bérmentes szétküldéssel együtt 1 f. o. é. Tíz előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgál a kiadó. Az előfizetési összegeket kérem nevem alatt lakásomra (Pesten, Főut. 5. szám), vagy a „Pesti Napló“ szerkesztőségébe (barátok-terén 7. sz.), avagy Eggenberger könyvkereskedésébe (Pesten barátok terén) küldeni. — A könyv pontos szétküldéséről szintén Eggenberger, mint kiadó fog gondoskodni. Pest, jun. 25-én, 1867. Rákosi Jenő.“

* (Az egyetemi dalegylet) e hó 2-án dalestélyt rendezett a honvédek segélyezésére. A lövölde helyiségei szépen megteltek, számos felülfizetes is történt, így a tiszta jövedelem pár száz forintot tehet. A közönség méltán sajnálta, hogy Térey Antónia k. a., közbejött gyengélkedése miatt, a programban kitűzött két számot nem énekelheté; egyébiránt hiszszük, hogy a széphangu művésznőt nemsokára nemzeti színházunkban lesz alkalmunk hallani. A k. a. a dalárdának a főnebb említett czélra 50 frtot küldött. A dalárdán kívül

közreműködtek még Schwartz Róza, Holtzer Hermin k. a.-ok és Sipos Antal zongoraművész. Az előadást táncvizigalom követte.

* (Egy fiatal nevelőnő) ajánlkozik valamely uri családhoz. Képes oktatást adni a francia, olasz, német nyelvben, a szükséges tudományokban, mindennemű kézimunkákban, s a zongorajátásban. Igényei: évi 400 frt. és jó bánásmód. Tudakozódhatni szerkesztőségünknel.

Vidéki posta.

△ (A csurgói és kaposvári) gymnasium számára az élte virágában elhunyt gr. Somsich Pongrácz derék atyja, gr. Somsich Imre 5000 frt. alapítványt tett fia emlékére. A pesti egyetem segélyegyletének pedig 1000 frtot küldött somogyi szegény joghallgatók javára.

△ (Beregmegye) elveszté 1861-diki főorvosát, Telendy Lajost, ki nemcsak jeles orvos volt, — mert még Lengyel- és Oroszországból is fölkeresték, — hanem valódi barátja, segélyzője a beteg szegényeknek. Mint hazafi is nagy becsülésben állt. Béke poraira!

△ (A kassai püspök,) Fábry Ignác, hosszas betegsége után jun. 24-én meghalt 75 éves korában. Ha a közóhajtás teljesülhetne, akkor az utána üresen maradt széken rövid időn Horváth Mihályt üdvözölhetnők.

△ (Az aradi vértanúk) emléksobrára eddig 234 frt. 10 kr. gyűlt össze az „Arad“ szerkesztőségénél.

△ (A kassai polgárok,) kérvényt szándékoznak intézni az országgyűléshez és a vallás-oktatási miniszteriumhoz Horváth Mihály történetírónk kassai püspökké kineveztetése iránt.

△ (Vácson,) a mint már említettük, emlékszobrot emelnek az ott elesett honvédek hamvai fölé. E célra sorsjátékot rendeznek, melyre a város és környék lelkes hölgyei 160 db nyeregményt adtak össze.

△ (A váci süket-néma-intézet) hála-köszönését fejezi ki Haynald kalocsai érseknek ezer frtnyi adományáért.

△ (Kis-Zomborban) Rónay János elhunyt képviselőt igen nagy részvét közt temették el. A fogatok száma 60-70-re ment. A választók nyelvkülönbség nélkül összeseregtek sirjánál s áldást mondtak a derék férfi hamvaira.

△ (A debreczeni főiskola számára) Ferenczy Elek ügyvéd és neje 600 ftos ösztöndíj-alapítványt tett.

△ (A pozsonyi honvédegyelet) gr. Eszterházy István vezetése alatt küldöttségileg fogja megköszönni a királyi pár ajándékát.

△ (Szathmármegyében) baloldali kört alakítottak gr. Teleki Sándor vezérlete alatt.

△ (Kisfaludy Sándor sirját) a pusztulástól megóvándó, a sümegi kaszinó, melyet Himfy írója alapított, adakozásra hívja fel a haza fiait s leányait, hogy a begyülemelő összegből diszes sir- emléket lehessen állítani.

△ (Oraviczán) e napokban furcsán megjárta a hannoverai koronaherceg. A koronázási ünnepélyek után több magas-rendű ur kíséretében lerándult déli Magyarországra, s megtekinté Mehádiát, az aninai bányákat, vashámorokat, öntödéket és a regényes fekvésű hegyi vasuton ért Oraviczára. Itt a tulbuzgó románok közt az a hír előzte meg — maig sem tudni mily forrásból, — hogy Károly oláhországi fejedelem érkezik meg. Diszruhákban, nagy csapatokban és örömtől sugárzó arcczal mentek tehát a vonat elé, s a kiszálló hannoverai herceget oláh beszéddel fogadták. A herceg bámult, s midőn értesült a zavarról, mosolyogva utasítá el a küldöttséget. Innen aztán Temesvárra utazott s Aradon és Debreczenen vette utját visszafelé.

△ (A pécs-barcsi vasut) munkálata tetteleg megkezdett és gyorsan halad előre. Pécs városa alatt, a lövészkert közelében épül a pályaudvar, melyhez alkalmas közlekedés végett több ut fog vezetni. — A megyei közigazgatási bizottmány is megkezdette működését. Célja: hogy a szükséges közlekedési utak föntartassanak, vagy újak alakíttassanak.

△ (Zágrábból) írják, hogy a bán fölmentése legközelebb várható, s Horvátország élére polgári kormányzót állítanak.

△ (A debreczeni István-gőzmalom) részvénytársulati választmánya 500 frttal járult a honvédealapítványhoz.

△ (Follinusz szintársulata) elhagyta Szegedet, hol nem részesült valami nagy pártfogásban. Utját Szabadka és Baján keresztül Balaton-Füred felé vette. Utközben az említett városokban két-két előadást tartott.

△ (Kolozs várról) írják, hogy egy jómadár lépre került. Ez a hirhedett Kristóf Adolf, ki az Urbán katonai uralma idejében méltán megutált rendőrfőnök volt. Embertelen üldözője a magyaroknak, zaklató, csufondáros kis kényur, ki sarcozott, pofozott és gyalázatoskodott. Kristóf ur alávalóságait még a Bach-kormány is megsokalta, (pedig ezzel elég van mondva,) s felfüggeszté hivataloskodását. Azóta csöndben élt, azaz olyan csöndben, mint a kövek közé szorult vipera: ette a mérég. A mint megtörtént a kiegyezés: szidni kezdte nyilvános helyeken a magyart, a kormányt s végre a királyt. Ennélfogva följelenték, s most e hitvány ember szépen ott ül, a hová 18 év előtt annyi becsületes magyar embert záratott azon vétekért, hogy magyarok voltak. A kolozsvári nép — s velők mi mindnyájan — jól eső elégtétellel gondolunk rá, hogy ez az emberképű patkány végre a Nemesis csikkantójába került. Ujabbán megbotránkozva írják Kolozs várról, hogy e felségséértőt keresve keresett magyarzgatások alapján kibocsáták a börtönből.

△ (A pécsi püspök, Girk György,) 200 frtot küldött a pesti vakok intézetének. A pápának pedig 120 db aranyat ugynevezett pétérfillérül.

A nagyvilágból.

‡ (A tengerentúlról) szomorú hír érkezett: legújabb, és hiteleseknek mondható tudósítások szerint Miksa császár jun. 19-én reggeli 7 órakor agyonlővetett. Visszaretentő példa mindazoknak, kik netán valaha a mexikói trónra vágnának. — E leverő hír következtében a bécsi udvar párisi útja bizonyosan el fog maradni.

‡ (Lajos Fülöp) francia király hamvainak francia földre szállíthatását kéri hat ügyvéd a senatustól. Lajos Fülöp tetemei Angliában fekszenek, s a kérvényezők arra hivatkoznak, hogy e király volt az, ki uralkodása alatt megengedte, hogy I. Napoleon csontjait Franciaországba hozzassák, s ő volt, ki Algirből francia tartományt csinált.

‡ (Megint egy szomorú égési esetről) jött hír. Gr. Thurn-né, szül. Pálffy grófhölgyel történt a szerencsétlenség Bleiburgban. A fiatal, szép grófné levelet pecsételt, s az égő gyufát eldobta; az tovább égett a földön, s ruháját lángba borítá. Segélyért kiáltva, kétségbeesve szaladt a harmadik szobába, hol férje volt, ki a grófnét földre teríté, szőnyeggel borítá be s így szünteté meg a lángokat. Ez alkalommal maga is égési sebeket kapott arcán és kezein. A grófné sebei következtében már meg is halt.

‡ (Párisban) Hugo Victor „Ernani“-jának előadása egész esemény volt. Mióta Napoleon uralkodik, a híres száműzöttek darabjai el voltak tiltva a francia színpadról. Végre máj. 20-kán a theatre français-ban újra feltűnt „Ernani“, s mindenki sietett hódolatát bemutatni a jeles költőnek. Még a legfelsőbb karzatokon is finom urak és hölgyek ültek. Jelen volt Napoleon herczeg és neje is. A császár azonban távol maradt, mivel nagy ellensége diadalát nézni nem lett volna rá nézve kellemes — A mint a függöny felgördült, tíz perczig tartott az „éljen Victor Hugo“-kiáltás, a legnagyobb lelkesedéssel, mialatt a színészeknek várakozni kellett a játék megkezdésével. Később is folyvást tartott az éljenzaj, s a hol az eredeti szöveget megváltoztatták, ott a közönség követelte a hamisítlan kifejezéseket, melyeket a színészeknek el is kellett mondaniok. Az előadás végeztével nemcsak a színházban és csarnokban, hanem a hosszú utcákon is végig éltették Hugo Victort. Francia költő soha sem ünnepelt nagyobb diadalt. Az öreg Dumas Sándor — egy levelező szerint — hangos zokogásban tört ki. Nagyon meghatotta régi barátjának dicsőítése.

‡ (Az orosz czárnak) nem valami kellemes útja volt Párisból Sz.-Pétervárig. A párisi merénylet szigorú elővigyázatokat kívánt, s ezt meg is tartották mindenütt. A vasuti állomásoknál mindenütt katonaság állt, s a népet jó távol tartották a magas utazótól. A vaspályákat mindenütt jóelőre megvizsgálták, ha a sinek helyén vannak-e? Csaknem hihetetlen, mit egy berlini leve-

lező ír, hogy t. i. a potsdami és alsó-siléziai egybekötő pályavonal hosszában kétfelől rendőrök képeztek sorfalat. — Kreutzbergnél nagy szemlélet tartott a czár a katonaság fölött, de mivel a térségen sok a fa és bokor, előbb a rendőrök minden fát és bokrot átkutattak, ha nem rejtenek-e valakit. Itt egy nagyszakálu uri ember hangosan kezdte éltetni a czárt, midőn a lóra ült. A körülötte levők azonban befogták száját és bántalmazták. Azt mondják, cseh volt.

‡ (Bolgárország minden részében) a legnagyobb terrorismus uralkodik. A törökök dühe előli félelem miatt a lakosság tömegesen a hegyekbe menekül. A Sofia-sikságon a falvakban csak asszonyokat és gyermekeket lehet találni; a férfiak mind a „Balkánba mentek.“ E szólásmód annyit tesz, mint: harcolni és meghalni, miután a ki egyszer a „Balkánba megy,“ az nem térhet vissza bántatlanul.

‡ (A porosz nők) egy nagy „német nőegylet“ eszméjét pengetik. Az egyletnek az volna czélja, hogy a szegény tisztességes nőket segítse, és pedig az által, hogy összes varrni valóit csak az egylet által pártolt szegény nőknek adná. Berlinben a legelőkelőbb hölgyekből alakult meg a bizottmány. A „német nőegylet“ — a most pengetett terv szerint — minden városban kisebb egyletek által lesz képviselve, a központ Berlin marad. Minden harmadik évben rendeznének Berlinben női-munka-kiállítást, s a belépti díjakból s eladott kézművekből begyűlendő összeget jutalomdíjakra fordítanák.

‡ (Weimarban) a villám széthasította azt a nagy hársfát, melyet a weimariak folytonosan őriztek, mert az alatta levő padon Göthe és Schiller nem egy órát töltöttek el. Csak három év előtt helyezték a pad elé egy márvány lapot a két költő emlékezetének szentelt sorokkal s a fát vasráccsal vették körül. A villám a fa törzsét egészen ketté hasította, s fele azonnal le is dőlt, a márványlapot pedig összevissza repeszté.

‡ (Berlinben) a polgármester a város közgyűlésén indítványozta, hogy Bismarckot a város diszpolgárává válaszzák meg. De megbukott indítványával. A hatalmas miniszter veszteni kezdene népszerűségéből?

‡ (Portugálban) eltörülték a halálbüntetést. A képviselőház nagy szótöbbséggel fogadta el az eléje terjesztett törvényjavaslatot, s egész Lissabon örömmel fogadta az eredményt.

‡ (A Carl-színház) egyik volt színésznőjét: Font elive kisasszonyt néhány nap előtt vezette oltárhoz Taxis herczeg, egy bajorországi templomban. Nagy néptömeg gyűlt a templom elé. — A menyasszony fehér selyem ruhát hosszú uszálylyal s pompás fátyolt viselt. Lesütötte szemét s igen halvány volt. Taxis herczeg minden érdemjelét fölrakta, s arca örömtől sugárzott. Tanuk voltak della Rocca és Frobeckerné asszony, a menyasszony benső barátnéja. A hercegi familia tagjai közül senki sem volt jelen. Miután a vőlegény legidősb testvére királyné ő felsége

nővérét vette nőül, Fontelive kisasszony a lehető legmagasb összeköttetésbe jutott.

‡ (Róma,) az örökváros, ismét megélénkült. Péter-Pál napjára, melyen az apostolok 18 százados emlékét ülik meg, tömérdek papság gyült össze mindenfelől. M. hó 14-dikén a pápa körülbelül 6000 egyházi személyt fogadott a vaticánban, s hosszas beszédben üdvözölte őket. Mondják, hogy ez ünnep alkalmából a pápa 1868-ra egyházi zsinatot hív össze, melynek tárgyai lesznek: elítélni a kor tévedéseit, s a szerint változtatni az egyházi szabályokon, a mint azok a kor eszméivel megegyezhetnek, stb.

‡ (Van még igazi lelkesültség,) mint ezt az aacheniek közelebb megmutatták. Plazotta nevű énekesnő lépett föl a „Sevillai borbélyban“, s csak látni kellett, hogy győzzön, és hallani, hogy mindenkit elragadjon. Plazotta kisasszonyt elragadó tümeménynek találták; minden jelenetét megtapsolták, s a hol csak lehetett, ismételtették. Az előcsarnokban kapható minden virágot összevásárolták s a szinpadra dobálták. Az előadás 7 órakor kezdődött, s már majd 10 óra volt, midőn az első felvonásnak vége lett a tömérdek ujrázás és kihívás miatt. A második felvonásban már Plazotta kisasszony gyöngén énekelt, s az énekleccke után kimenvén a szinfalak közé, nem sokára a rendező azt jelentette, hogy a kisasszony rosszul érzi magát s nem énekelhet tovább. Általános sajnálkozás és mély részvét. Ekkor egy fiatal ember törí be magát a földszintre, s kigyuladt arcczal elmondja, hogy Plazotta kisasszony a sok ismétlés miatt fáradt ki. Fiatal emberekből azonnal küldöttség alakult, hogy bocsánatot kérjenek Plazotta kisasszonytól, a miért annyira kifáraszták. Plazotta kisasszony a szinfalak közt fogadta a küldöttséget, s természetesen igen engesztelékenyen válaszolt. A deputáció a szinfalak közt is el volt ragadtatva, s ez elragadtatás folytán fáklyákkal kísérték haza kocsiájában, s a kocsit a szinpadra szórt virágokkal és koszorúkkal akgtatták tele; de még így is sok maradvánhátra, a fáklyavivők fűzték karjokra. A virágos kocsit és virágos kíséret festői látvány lehetett. Ezenkívül Plazotta kisasszonyt még éji szerenáddal is megtisztelték. Mindez csak mutatvány abból, hogy még van igazi lelkesültség. Ha megérdemelte Plazotta kisasszony, azt nem tudjuk.

Egyveleg.

— (F. L.) Palmerston életéből. Néhány év előtt, midőn a parlamenti ülések bezártával a szokásos miniszteri halebéd Greenwichben megtartandó volt, a boldogult Palmerston — egyik miniszterháza karján, — az ebédet várva, a vendéglő és a híres greenwichi kórház — az agg tengerészek háza — között fel s alá sétált.

A padok egyikén a Themse partján több rokkant hadastyán ült, kik mindannyiszor fölemelkedtek és tiszteletteljesen köszöntek, valahányszor

az „öreg Pam“ előttük elment. Azonban csakhamar feltűnt az öreg lordnak, hogy az agg harcosok egyike, kinek bár egészséges csontjai voltak, mégis rendesen ülve maradt, és őt nemcsak hogy nem üdvözölte, hanem most arcát indulatatosan elfordítá, majd dühös szemekkel tekintett rá.

— Ez ember — mondá Palmerston Gladstone-nek, — valamiért haragszik rám. Tudjuk meg az okát, miért?

Hirtelen megállott előtte és a legszivesebb hangon rá kiáltott:

— Te vén tengeri medve, mit csináltam én neked, hogy ily dühös pillantásokat lövelsz reám, mintha valami francia fregat volnék?

De a vén matróz, meg nem indulva a nagy lord nyájassága által, haragosan föluggrott, hátat fordított neki, és oly gyorsan, a mint csak tudott, visszavitorlázott a kórházba.

A miniszterelnök, kit máskor az egész ellenzék nem könnyen hozott zavarba, hűledezve állt ott, és megkérdezte az ott maradt rokkantakat:

— Mi baja az öregnek? Valamit vétettem tár neki?

— Igen, — viszonzá a rokkantak egyike, — persze haragszik valamiért lordságodra. Ő a lordságod nevét nem hallhatja boszuság nélkül, mert egykor nagy méltatlanságot követett el rajta.

— En? és mikor?

— Nos, körülbelül ötven éve lesz!

— Ötven éve! — mond a lord. — Na annak aztán nagy méltatlanságnak kell lenni, hogy azt ez ember oly sokáig nem feledheti.

— Lordságod — folytatá a tengerész, — akkor az admirálság ifjabb lordja volt.

— Ennek persze már elmúlt ötven éve, — bizonyítá lord Palmerston.

— Ez ember, — folytatá amaz, — Texelnél még öt más önkéntessel egy sajkán keresztülvágta magát a francia hajóseregen. Ez hőstett volt és megmentette Ő Felsége egy háromemeletes hadi hajóját, mely másképp elvágatott volna a többtől. Három a legények közül élethossziglan tartó nyugdíjjal jutalmaztatott, három semmit se kapott, mivel az admirálságnak sok lett volna hatot jutalmazni — és ez akkor lordságod által történt.

— És az öreg ott bent — kérde Palmerston, — egyike azoknak, kik üres kézzel bocsáttattak el?

— Ugy van!

— Nem elég az a bűn, mit ismerünk, — szól a lord, — hanem még ismeretleneket is kell fölfedeznünk egy félszázad múlva.

Pontos tudomást szerzett magának a károsult nevééről és ebédelni ment.

Már a legközelebbi reggelen ama vén matróz egy rendkívül szeretetreméltó levelet kapott, melyben Anglia leghatalmasabb embere az öreg tengerésztől, tekintve mindkettőjük előrehaladt éveit, bocsánatot kért. A levélhez egy nagy összeg volt mellékelve, mely a nyugdíjat ötven-éves kamatokkal pótolá.

E napon a greenwichi aggvitézeknek jó dol-

guk volt és sok grog-kenetes torok élteté az öreg Pamot, a ki azóta nyugszik. Nem is igen nyugodott addig, míg csak a sirba nem került.

— **Hamburgban** tisztos kort ért és nyugalmat szerető öreg urak egyletet alakítottak „Csöndes kör“ czim alatt. Ebben a körben aztán nem szabad zajongni, billiárdozni vagy lármásan társalogni. A 24 éven alul levő ifjak semmiesetre nem lehetnek sem tagok, sem látogatók. A 24 évesektől 35 évig levőktől pedig megkivánják, hogy mérsékelt modoruak legyenek. E kör alakítására az vezette az öreg urakat, hogy a kávéházakat zsbongó fiatalság látogatja, s nem régiben néhány öreg urat tiszteletlen szavakkal illettek. A „Csöndes körnek“ azonban oly szigorú s öreguras szabályai vannak, hogy eddigelé 58 évesnél ifjabb be nem mert lépni.

— **Egy nagy ember.** E nagy embert így mutatja be egy bostoni lap: „Mr. Cochran bizonyára dolgot ad Britanniának. Csak jöjenek Britanniából és győzödjenek meg, hogy Mr. Cochranal nem versenyezhetnek. — Mr. Cochran le fogja győzni a britteket. Emlékezzenek csak a britt testvérek néhai M. Jamesonre, ki 1852-ben oly diadalt vívott ki fölöttük a mi mezőinken. De Mr. Jameson már akkor bevallotta, hogy Mr. Cochran azóta nem tölté semmittevéssel napjait. Gondolják meg a brittek, hogy Cochran dicsőséget vívott Mr. Moth fölött is, a ki pedig sok derék brittnak nem a legkedvesebb emlékezetében van.“ Most már méltán lehet kérdeni, ki ez a M. Cochran? Valami hadvezér talán? Nem, Mr. Cochran kitűnő boxirozó, ökölhős, ki délről ment Bostonba, hogy Ejszakamerika leghíresebb öklözőjét, Mr. Moth-ot eldöngesse. Meg is tette egy félórásig tartó viadalban, melyet sok ezer bostoni nézett, s kikiáltotta Mr. Cochran-t a legkitűnőbb öklözőnek. Aztán küldöttségileg hívta meg, hogy legyen a tornaegylet vendége. Nagy banquettet is rendeztek tiszteletére. Mr. Cochran dicsőségét himnuszokban zengték a bostoni hírlapok. Anglia box-vitézei pedig sértve érezvén magukat, tudatták Mr. Cochran-nal, hogy többen megküzdeneek vele. Az első volt egy birminghami ökölvíador, Caffets nevű. De Mr. Cochran legyőzte, két bordáját törvén össze. A fent közlött sorokat Anglia viadorainak írja az egyik bostoni lap.

— **A legdrágább árucikk egyiké** a — haj. A mostani női divathoz elkapkodták már a meglevő készletet, a fodrászok alig képesek megfelelni a megrendeléseknek, utaznak, ügynököket küldenek, kik aztán páratlan tolakodással szólítanak meg minden nagy haju hölgyet: hogy mennyiért engedné át haját. Bretagne pórnoi közt folyvást hajkereskedő ügynökök járnak s a legtöbb nőtől sikerül kialakadni egyik legszebb ékességét, a haját. Bretagne-ban már hatóságilag léptek föl a hajkereskedők ellen, s a falusi lelkészek is utasítva vannak, hogy akadályozzák meg a divatos

vásárt. Angliából és Olaszországból folyvást küldözik szét a hajcsomagokat. El lehet mondani, hogy a főraktár Párisban van, bár az egész művelt Európában hordják a nők a roppant nagy kontyokat. A vörös haj legdrágább valamennyi közt, legolcsóbb a fekete és legnagyobb szükség van a szőkére.

— **Gonosz apropos.** Midőn az angol parlamentben Mill Stuart a nők érdekében terjesztette elő javaslatát, a karzatra, mikor már minden hely el volt foglalva, egy hölgy lépett be; körültekintett ülőhely után, de nem találhatott. Végre egy uri ember fölállt helyéről, s így szólt a hölgyhöz: „Kegyed is osztja azon véleményt, hogy a nők egyenjogúak legyenek a férfiakkal? — „Mindenesetre.“ — „Hogy mindazon jogokban részesülhessenek, mikben a férfiak?“ — „Természetes.“ — „Ugy méltóztassék állva maradni, s élvezze kegyed a férfiak azon jogát, hogy állhasson.“ S a bizonyos uri ember elfoglalta előbbi helyét.

Rejtvény.

Gorzó Kornéliától.

2. 3. 2. Ha gazdag s szép — kedvesebb.
8. 4. 5 Szárazságban erősebb.
7. 8. Legtöbbet látsz az erdőn.
2. 3. 2. 5. 7. 6. Népünne az alföldön.
6. 4. 3. Van ez minden megyében.
5. 2. 5. 4. 3. Sok bajt okozott régen.
1—8. Legnemesebb érzelem.
Több ez, mint a szerelem.

A lapunk 12 dik számában közölt rejtvény értelme: „**Szivarvány.**“ Helyesen megfejtették: Liliom Izabella, Traupmanné, szül. Weber Francziska, Gorzó Kornélia.

A 11-ik sz. rejtvényét utólag megfejtették: G. Kornélia, Mihály Imréné, szül. Kovács Katalin, Rózsa Mari, Kincses Elekné, Traupmanné szül. Weber Francziska, Kovács Lujza.

Szerkesztői üzenetek.

— Sz. S. urnak: Az ígért beszélyt várjuk; csak rövid legyen.

— G. K. urhölgynek: köszönjük s kérjük.

— L. A. urnak: Megkaptuk; jóni fog.

— Lapunk t. pártolóiát kérjük, hogy szives tudósításaik beküldését úgy intézzék, hogy azokat a hó 3-án vagy 18-án, azaz legalább öt nappal az illető szám megjelenési ideje előtt már megkaphassuk.

TARTALOM. **Nők köre:** Általános divattudósítás. K. Beniczky Irmától. — A szabásminták magyarázata. — A viszhang. Ruzs Károlytól. — Meggy-likőr. Vörös Esztertől. — Kertészet. Máriától. — Havi teendők. Vörös Esztertől. — **Olvasó-asztal:** Szépészeti levelek egy hölgyhöz. Oeser Keresztélytól. — Midőn minden csendes... (Költ.) Izdtól. — A zsidóhölgy szerelme. — Beszély. — H. B. Szilárdától. — A görög nők társadalmi helyzete és erkölcsi állapota. Szikszay Gusztávtól. — A shangai-i színházban. S. H.-tól. — Színház és művészet. — Levelezés. — Hirharang. — Vidéki pósta. — A nagyvilágból. — Egyveleg. — Rejtvény. — Szerkesztői üzenetek.

Főmunkatárs:
KULIFFAY EDE.

Kiadó-tulajdonos:
HECKENAST GUSZTÁV.

Felelős szerkesztő:
K. BENICZKY IRMA.

Előfizetési fölhívás

a

D I V A T V I L Á G

czimü

szépirodalmi, ismeretterjesztő és divatlapra.

Lapunk bevégezvén első-féléves pályafutását, nyugodt lelkismerettel utalhatunk a t. olvasóink kezei közt levő számokra, hogy megítélve működésünket, mindenki beismerje, miszerint a magunk elé tűzött czállal teljesen tisztában vagyunk és azt elérni képesek is leszünk, valamint hogy beismerjék azt is, miszerint lapunk valóban rég érzett **szükséget pótol, s így a pártolásra érdemes.**

A „Divatvilág“ az összes magyar hölgyek számára szerkesztett szépirodalmi, ismeretterjesztő és divatközlöny, mely tárgyalja a családi élet minden viszonyait, a női hivatás és foglalkozás minden ágát, ismerteti a gyakorlati életben szükséges és hasznos tudományokat, utmutatóul szolgál a háztartás- és gazdasszonykodásban, kimerítőleg foglalkozik a divattal, részletes jelentést hozva ennek minden czikkeiről, — szépirodalmi részében oly dogozatokat nyújt, melyek ne csak gyönyörködtessék, de nemesítsék, képezzék is a szívet, az elmét; szóval: arra törekszünk, hogy „Divatvilág“-unkban a társadalom minden osztályu hölgye föltalálja világát.

Lapunk ezentul is minden hó 8-án és 23-án jelenik meg a legnagyobb másfél iven s oly bő tartalommal, minőt egy hazai divatlapban sem találhatni.

A „Divatvilág“ minden száma hoz mellékletet, és pedig havonként egyszer divatképet, egyszer szabási s más női munkákat ábrázoló mintarajzokat. Mind a divatképek, mind a mintarajzok egyenesen külföldön rendelvék meg, így szépségök által, mondhatjuk, meg fogják lepni t. előfizetőnőinket: egyszeremind megjegyezzük, hogy minden divatképnek illető szabását is közöljük a másik számban. — Egyuttal azon ígéretet is tehetjük, hogy — ha tömeges pártolás által lehetséges leend — minden számmal adunk divatképet és mintarajzot. Hogy ezt beválthassuk, egyedül a közönség részvététől függ.

Mindennemü megbízásokat a szerkesztőség gyorsan és pontosan teljesít.

A „Divatvilág“-gal össze levén kötve a „Regelő“ czimü regény- és beszély-folyóirat (megjelenik minden hó 15-én és 30-án, a legnagyobb 8-adrét alaku s 128 hasábos füzetekben), — azon t. előfizetők, kik mindakét lapot megrendelik, tetemes előnyben részesülnek.

A „Regelő“ minden évfolyama két kisebb vagy egy nagy képet hoz műlapul, e műlapot a „Divatvilág“ összes előfizetői is, a szállítási költség lefizetése mellett, ingyen kapják meg.

Előfizetési föltételek

a „Divatvilág“-ra külön, — és a „Divatvilág“- s a „Regelő“-re együttesen:

Előfizetési ár a „Divatvilág“-ra egész évre 8 ft., félévre 4 ft., negyedévre 2 ft.

Azon előfizetők számára pedig, kik a „Regelő“ czimü mulattató tartalommal megjelenő folyóiratot is járatják, a „Divatvilág“ egész évre csak 6 ft., félévre 3 ft., negyedévre 1 ft. 50 kr.

Tehát a „Divatvilág“ és a „Regelő“ együttesen megrendelhető egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ftért.

Gyűjtőknek minden tíz, egyszerre beküldött előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Az előfizetési pénzek a „Divatvilág“ kiadó-hivatalába (egyetem-utca 4. sz. a.) küldendők; a „Divatvilág“-ot illető egyéb levelek pedig a szerkesztőséghez (József-külváros, ősz-utca, 4-ik sz., földszint) czimzendők.

Kelt Pesten, junius hó 23-án, 1867.

Kuliffay Ede,

a „Divatvilág“ főmunkatársa.

Heckenast Gusztáv,

a „Divatvilág“ és „Regelő“ kiadó-tulajdonosa.

K.-Beniczky Irma,

a „Divatvilág“ szerkesztője.

Melléklet: Szabásminta-rajzok.